

Oud-Limburgse Schuttersfederatie

OPGERICHT 1937

Normen voor deelname aan
wedstrijden in de categorie

Nieuwe Exercitie

Versiebeheer

Versie	datum	omschrijving wijziging
Eerste druk, Revisie 0	2007 (OLS-Bestuur)	
Eerste druk, Revisie 1	1 januari 2009 (OLS Bestuur)	Wijziging Hoofdstuk 4.1en 4.2 ALV 11 oktober 2008
Eerste druk, Revisie 2	1 mei 2009 (OLS Bestuur)	Wijziging type fout Hoofdstuk 3.3, art. 2 en 7; 3.4, art. 2 en 7; Hoofdstuk 4.1art. 12en 4.2 art.11, Toevoeging ongepoetst zilver Hfdstuk 2.1 art.6 Hfdstuk 2.4 art. 6
Eerste druk, Revisie 3	1 mei 2010 (OLS Bestuur)	Toevoeging opstelling kleine schutterijen in de Nieuwe Exercitie en samenstelling Normencommissie
Eerste druk, Revisie 4	juni 2013	Wijzigingen ALV 2 maart 2013
Eerste druk Revisie 5	Mei 2014	Wijzigingen ALV 8 maart 2014
Eerste druk Revisie 6	April 2015	Wijzigingen ALV 7 maart 2015
Eerste druk Revisie 7	Oktober 2015	Wijzigingen ALV 3 oktober 2015
Eerste druk Revisie 8	Maart 2016	Wijzigingen ALV 5 maart 2015
Eerste druk Revisie 9	April 2017	Wijzigingen ALV 4 maart 2017
Eerste druk Revisie 10	Oktober 2018	Wijzigingen ALV 6 oktober 2018
Eerste druk Revisie 11	Maart 2020	

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	5
0. DOEL VAN DE NORMEN	7
0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN	8
0.2 <i>Opstelling in flankcolonne</i>	10
0.3 <i>Opstelling met minder dan 16 ingedeelde manschappen (in afwijking van het exercitiereglement)</i>	13
1. WEDSTRIJDEN TE BEOORDELEN TIJDENS DE OPTOCHT	15
1.1 <i>BESTE HOUDING</i>	15
1.2 <i>MOOISTE GEHEEL</i>	19
1.3 <i>BESTE DEFILÉ</i>	21
1.4 <i>BESTE TAMBOUR-MAITRE</i>	24
1.5 <i>BESTE COMMANDANT</i>	25
1.6 <i>BESTE VAANDELDRAGER</i>	27
1.7 <i>BESTE BORDJESDRAGER</i>	29
1.8 <i>BESTE STANDAARDRUITER</i>	30
1. WEDSTRIJDEN TE BEOORDELEN OP HET FEESTTERREIN	31
2.1 <i>MOOISTE KONING</i>	31
2.2 <i>MOOISTE KONINGIN</i>	33
2.3 <i>MOOISTE SCHUTTERSKONINGIN</i>	34
2.4 <i>MOOISTE KONINGSPAAR</i>	36
2.5 <i>MOOISTE KEIZER</i>	37
2.7 <i>MOOISTE SCHUTTERSKEIZERIN</i>	39
2.6 <i>MOOISTE KEIZERIN</i>	41
2.8 <i>MOOISTE KEIZERSPAAR</i>	43
2.9 <i>MOOISTE HOFDAME(GROEP)</i>	44
2.10 <i>MOOIST GEKLEDE GENERAAL</i>	45
2.11 <i>MODELSTE GENERAAL</i>	46
2.12 <i>BESTE BIELEMAN(GROEP)</i>	48
2.13 <i>BESTE SAPPEUR(GROEP)</i>	50
2.14 <i>BESTE MARKETENTSTER(GROEP)</i>	51
2.15 <i>BESTE SOETELAARSTER(GROEP)</i>	53
2.16 <i>BESTE HOSPITAALSOLDAAT</i>	55
3. VENDELZWAAIEN	56
3.1 <i>VENDEISEN</i>	56
3.2 <i>VENDELEN</i>	57
3.3 <i>VERKLARINGEN RUBRIEKEN</i>	59
4. EXERCITIE	62
4.1 <i>EXERCITIEPROGRAMMA NIEUWE EXERCITIE</i>	62
5. AFBEELDINGEN EN VERRICHTINGEN	65

5.1	SABELONDERDELEN	65
5.2	VERRICHTINGEN MET DE SABEL	66
5.3	DEFILÉ, STOKBEWEGINGEN TAMBOUR-MAÎTRE	69
5.4	DRAGEN ONDERSCHEIDINGEN IN COMBINATIE MET WEDSTRIJDZILVER	71
5.5	BIJLAGE BIJ MODELSTE GENERAAL	73
5.6	VOORBEELD FOTO's	78
6.	SAMENVATTING	84

VOORWOORD

OUD-LIMBURGSE SCHUTTERSFEDERATIE WEDSTRIJDNORMEN VOOR OPTOCHT EN OVERIGE WEDSTRIJDEN VOOR NIEUWE EXERCITIE OP HET FEESTTERREIN TIJDENS HET O.L.S. FEEST

NIEUWE EXERCITIE 1^e DRUK Revisie 11

In deze uitgave zijn een aantal tekstuele wijzigingen of aanpassingen opgenomen. Deze uitgave wordt integraal op de website www.olsfederatie.com geplaatst.

Deze wijzigingen c.q. aanpassingen zijn opgenomen in de samenvatting onder Hoofdstuk 6. Daarnaast zijn de wijzigingen najaar opgenomen in de normen in de kleur **geel**.

Theo Looijmans
Voorzitter Normencommissie

Vragen over de normen kunnen, schriftelijk of per e-mail, worden gesteld aan het:
Secretariaat van de Normencommissie
normencommissie@olsfederatie.com

Vragen of voorstellen tot wijziging van de normen dienen **via** het secretariaat van het Bondsbestuur schriftelijk of per e-mail te worden ingediend bij het:
Secretariaat van de OLS
Dhr. B. van Lierop
Vossestaart 1
5803 LN Venray
secr.olsfederatie@olsfederatie.com

Juryleden dienen vragen over de normen in te dienen via het secretariaat van de jury:
normencommissie@olsfederatie.com

NORMENCOMMISSIE

Samenstelling normencommissie

Voorzitter:
theooymans@gmail.com

Th. Looijmans

Secretaris:
normencommissie@olsfederatie.com

Marijke F.A.M. Poolen

Leden:

**Schuttersbond Eendracht Born-Echt
R.K. Zuidlimburgse Schuttersbond
Schuttersbond Sint Gerardus
Maas en Kempen
Schuttersbond Eendracht Maakt Macht Weert
Schuttersbond Berg en Dal
Midden-Limburgse Schutters Bond
Schuttersbond Juliana
Schuttersbond De Maasvallei
VZW De Lommelse Schuttersgilden**

**F. van Hal
J.K.H. Duckers
L.C.H. Hazen
I. van Geebelen en D. Simons
M. Beelen
vacature
M. Joris
H. Stevens
H. van Lierop
*vacature***

0. DOEL VAN DE NORMEN

Wedstrijdnormen Nieuwe Exerctie voor het Oud Limburgs Schuttersfeest (en eventueel de Bondsfeesten).

Het doel van de normen is, de voorwaarden te scheppen voor een zo reëel en zo objectief mogelijke beoordeling van de verenigingen en de individuele deelnemers aan de zogenaamde overige wedstrijden tijdens het OLS - feest en eventueel de Bondsfeesten.

Het doel is daarom tweeledig:

1. Als handleiding voor de juryleden.
2. Als handleiding voor de verenigingen en individuele deelnemers.

Ad. 1. Voor de beoordeling van de wedstrijden tijdens het OLS - feest is een groot aantal juryleden nodig. De jury wordt, onder supervisie van het federatiebestuur, door de jurycommissie samengesteld uit bondsjuryleden en juryleden die van buiten de bonden komen.

Als regel wordt iedere wedstrijd beoordeeld door **twee juryleden**.

Een gelijke benadering door de jury ten opzichte van de wedstrijden is noodzakelijk, om te voorkomen dat te grote puntenverschillen ontstaan. Dit wil echter niet zeggen dat de punten, door deze twee juryleden gegeven, gelijk moeten zijn. Voorafgaand aan een beoordeling overleggen de beide juryleden over het per onderdeel minimaal toe te kennen aantal punten. Een verschil in beoordeling is acceptabel, daar de plaats en het moment van beoordeling van de beide juryleden niet hetzelfde is. Tijdens de optocht vindt er na het defilé geen beoordeling meer plaats.

Toe te kennen waardering per rubriek uit de reeks 0 t/m 10 (100)	Omschrijving van het geconstateerde niveau, de prestatie, kwaliteit enz.
Van 0,0 tot en met 4,9 (0 – 49,5)	Zeer slecht, onvoldoende
Van 5,0 tot en met 5,9 (50 – 59,5)	Matig met meerdere tekortkomingen
Van 6,0 tot en met 6,9 (60 – 69,5)	Matig met enkele tekortkomingen
Van 7,0 tot en met 7,9 (70 – 79,5)	Goed met meerdere schoonheidsfouten
Van 8,0 tot en met 8,9 (80 – 89,5)	Goed met enkele schoonheidsfouten
Van 9,0 tot en met 10 ! (90 – 100)	Uitstekend, (<i>nagenoeg</i>) foutloos

Ad. 2. **Als richtlijn** en handleiding voor de verenigingen en de individuele deelnemers.

Iedere norm is onderverdeeld in rubrieken met gegevens waarop een jurylid haar/zijn totale beoordeling baseert. Om tot een goede puntenwaardering te kunnen komen, is het voor de verenigingen en de individuele deelnemers noodzakelijk, minimaal aan de gegevens in deze rubrieken te voldoen.

Het is uiteraard niet mogelijk, om voor iedere norm alles tot in detail te omschrijven. Het zijn hoofdregels en ook als zodanig bedoeld.

Dat echter ook wordt gelet op kleinere, niet omschreven details, bijvoorbeeld de uitmonstering op een uniform, kleine beschadigingen, goede verzorging enzovoort, ligt voor de hand.

Het is dus zowel aan de verenigingen, als aan de deelnemers individueel, er zorg voor te dragen dat alles tot in de puntjes verzorgd is en dat aan de gehele norm de nodige aandacht wordt besteed.

Omdat ook in de praktijk is gebleken, dat deelnemers aan de (terrein) wedstrijden **niet op de hoogte** waren van de voor hen geldende normen en daardoor **lagere beoordelingscijfers** behaalden, verdient het aanbeveling om per vereniging een persoon aan te wijzen, die met de deelnemers aan wedstrijden de voor hen geldende normen doorneemt en attendeert op de beoordelingspunten.

0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN

Voor wedstrijden die tijdens de optocht beoordeeld worden, gelden de volgende algemene richtlijnen:

1. De wedstrijden worden door **twee** juryleden beoordeeld.
2. Iedere persoon/groep, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, geeft zich van tevoren bij het wedstrijdsecretariaat voor dit onderdeel op en neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenuue). Elke vereniging moet deelnemen met één koning voorzien van koningszilver, een vaandeldrager met vaandel en ten minste één tamboer met slaande trom

3. Onderscheidingen

- het dragen van onderscheidingen samen met wedstrijdzilver of medailles is toegestaan;
- indien onderscheidingen samen met wedstrijdzilver of medailles zichtbaar worden gedragen, dienen deze ordelijk en netjes gerangschikt te worden bevestigd;
- voor de wijze van het dragen van onderscheidingen in combinatie met wedstrijdzilver of medailles wordt verwezen naar de tekeningen opgenomen in AFBEELDINGEN, Paragraaf 5.4;
- wanneer meerdere onderscheidingen naast elkaar of gezamenlijk op een baton (draagbalk) worden geplaatst zijn het of allemaal originele onderscheidingen of allemaal miniatures;
- een onderscheiding mag nooit bedekt zijn door kleding of uitmonstering;
- het op correcte wijze dragen van de onderscheidingen en wedstrijdzilver of medailles zal mede in de beoordelingen worden betrokken.

De onderscheidingen worden gedragen

- bij een met **één rij knopen** tot aan de hals gesloten tuniek **op de linkerborst tussen de 2e en 3e knoop** (de meest belangrijke onderscheiding zoveel mogelijk naar het borstbeen toe);
- bij een met **twee rijen knopen** tot aan de hals gesloten tuniek **midden voor het lichaam, tussen de 2e en 3e knoop** (de meest belangrijke onderscheidingen zoveel mogelijk naar de rechterzijde van het lichaam toe);
- bij overige uniformen op de linkerborst;
- bij hoge uitzondering, wanneer één of meer onderscheidingen afgedekt worden door een organieke toevoeging aan het officiële tenue, (bijv. bandelier vaandeldrager) mogen deze i.p.v. op de linkerborst, **RECHTS** gedragen worden.

De volgorde van belangrijkheid van de onderscheidingen

- de door of namens de Kroon verleende eretekens,
- de door of namens de Heilige Stoel verleende onderscheidingen,
- de op het schutters- en gildewezen betrekking hebbende en door de **Oud-Limburgse Schuttersfederatie** als zodanig erkende onderscheidingen;
- hierbij geldt het ereteken van **De Edele Eed-Broederschap van de Soevereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de H. Sebastianus** als de meest belangrijke onderscheiding.

Voorgaande is een handreiking hoe onderscheidingen moeten worden gerangschikt, of de genoemde onderscheidingen op het schuttersuniform gedragen worden is de verantwoordelijkheid van de persoon zelf en afhankelijk van de voorschriften die bij de verkregen onderscheiding horen. De enige die een op- of aanmerking kan en mag maken, wanneer een drager van een onderscheiding deze zou dragen in strijd met de voorschriften, is diegene die de onderscheiding heeft verleend.

Het dragen van, door of namens de Kroon verleende eretekens, tijdens de optocht en/of op het wedstrijdterrein, zal geen invloed hebben op de beoordeling.

4. Bij feesten, waarbij de koning/koningin (keizer/keizerin) **het defilé afnemen, nijgen** de koning/koningin (keizer/keizerin), omdat zij dan vrij staan en hiertoe in de gelegenheid zijn, naar de voorbij trekkende keizer/keizerin en/of koningin/koningin.

5. Er is geen deelnemende vereniging, die een vaandel heeft uitgereikt gekregen door of namens ZM de Koning der Nederlanden. Het nijgen van het vaandel aan deze autoriteit is derhalve niet nader uitgewerkt bij het onderdeel 'beste vaandeldrager'.

6. Het **vertrek** per vereniging bij aanvang van de optocht moet plaats vinden op **eerste afroep** van de regelingscommissie. Indien een vereniging te laat vertrekt, kan dit tot gevolg hebben, dat ze uitgesloten wordt van de prijzen die tijdens de optocht behaald kunnen worden.
Iedere vereniging dient het toegewezen optochtnummer duidelijk leesbaar mee te voeren en onder dit nummer in de optocht aanwezig te zijn.

Is men door overmacht te laat dan dient dit, met opgaaf van redenen, aan de regelingscommissie te worden gemeld.

6. **Tijdens de optocht** dient een **afstand van 50 meter + 10 meter of 50 meter - 10 meter (mitsdien tussen 40 en 60 meter)** tussen de verenigingen te worden bewaard.
7. De **wedstrijden tijdens de optocht** worden beoordeeld in 4 categorieën, te weten:
 - oude exercitie;
 - nieuwe exercitie gewapend dan wel ongewapend;
 - Belgische exercitie;
 - gildenexercitie.Voor deze categorieën gelden bij diverse beoordelingspunten andere richtlijnen, zoals bijvoorbeeld verschil in paradepas tussen oude en nieuwe exercitie.
Deze verschillen in reglementen zijn te vinden in de betreffende normenboekjes en reglementen per categorie.
8. Van iedere schutterij die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling met goed resultaat in de categorie:
 - a) a.'Nieuwe exercitie' 4^e druk 1956' (gewapend dan wel ongewapend)- **exercitiereglement VS 2-1592 4e druk 1956**;
 - b) b.'Nieuwe exercitie' 2015 (gewapend dan wel ongewapend); wordt verwacht, dat geëxerceerd wordt volgens bovenvermelde categorieën.

Dit betekent dat de gehele schutterij (vanaf bordjesdrager tot en met de laatste man achter de manschappen en/of het laatste rot) aan deze categorie met bijbehorende normen en reglementen dient te voldoen.

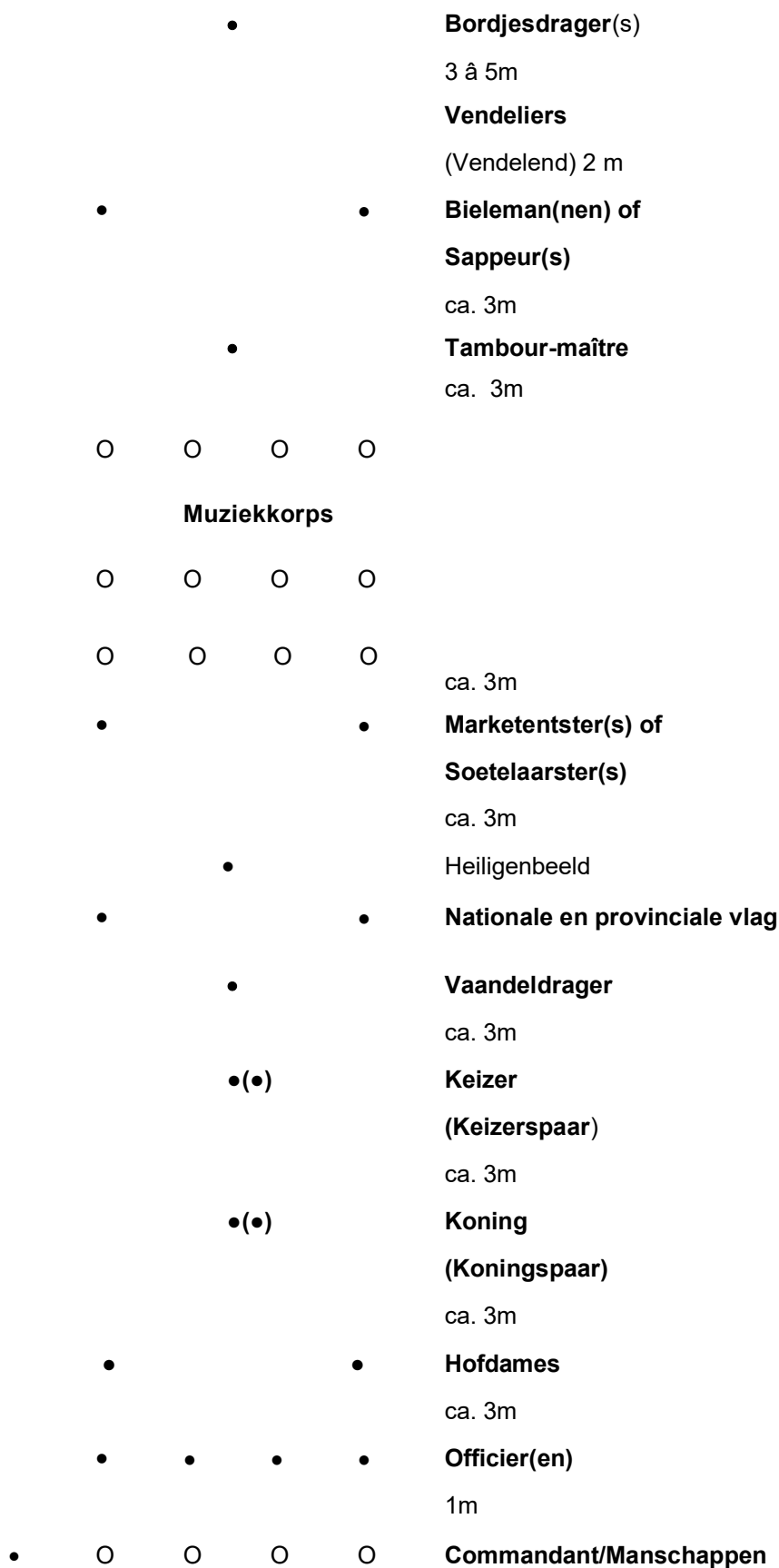
9. Schutterijen die exerceren volgens dit reglement, marcheren **op vier gelederen** wanneer het aantal ingedeelde manschappen zestien of meer bedraagt (zie hoofdstuk **0.2**).
Indien het aantal ingedeelde manschappen minder dan zestien is, kan, in afwijking van het exercitiereglement, op drie gelederen worden gemarcheerd (zie hoofdstuk **0.3**).
10. Diverse beoordelingspunten eisen een exacte omschrijving. Deze omschrijvingen, overgenomen uit het exercitiereglement, zijn dan in de betreffende norm opgenomen.

Voor wedstrijden die op het wedstrijdterrein beoordeeld worden, gelden de volgende algemene richtlijnen:

1. De wedstrijden worden in principe door **twee** juryleden beoordeeld.
2. Iedere persoon/groep, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, geeft zich vantevoren voor dit onderdeel op en neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenu).
3. **Iedere persoon/groep, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling op het wedstrijdterrein, dient vooraf aan de optocht deelgenomen te hebben.**
4. Ter bevordering en stimulering van de jeugd als lid van een schutterij mogen jeugdige schutters als bijv. bieleman, sappeur, marketentster, soetelaarster, hospitaalsoldaat, vlaggendrager of vendelier uittreden op het wedstrijdterrein en ontvangen hiervoor als stimulans en blijk van waardering van deelname een aandenken. Onder jeugd wordt in deze normen verstaan: hij/zij die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt
4. Van iedere schutterij die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling met goed resultaat op het wedstrijdterrein in de uitvoering van de exercitieprogramma's A en B zijn voor wat betreft het **halhouden** en het **richten** van de afdeling twee mogelijkheden toegestaan:
 1. Beide oefeningen worden conform het N.E. reglement 4^e druk 1956 uitgevoerd; of
 2. Beide oefeningen worden volgens uitgevoerd volgens de regels Nieuwe exercitie 2015), opgenomen in Paragraaf 5.1.
5. Diverse beoordelingspunten eisen een exacte omschrijving. Deze omschrijvingen, overgenomen uit het exercitiereglement, zijn dan in de betreffende norm opgenomen.

0.2 Opstelling in flankcolonne

(deze opstelling kan naar wens ook voor een vereniging met 10 tot en met 16 manschappen)

O O O O

O O O O

O O O O

- Hospitaalsoldaat
- Pelotonssergeant

1 m

Vendeliers (Niet vendelend)

Toelichting:

- De gekozen opstelling geldt voor de GEHELE vereniging.
- De opstelling van de officieren bij 4 gelederen geschiedt naar de rangorde 1,2, 3 en 4, waarbij 1 de hoogste rang voorstelt. De volgorde is 4-2-1-3 indien het defilé zich rechts bevindt en de volgorde is 3-1-2-4 indien het defilé zich links bevindt.
- Tijdens het defilé bevindt de commandant zich aan de zijde van de autoriteiten, ter hoogte van het voorste rot manschappen.
- Vendeliers lopen voorop indien ze vendelen, vendelen ze niet dan lopen zij achteraan.
- Wanneer het muziekkorps van de schutterij bij haar indeling en opstelling niet kan voldoen aan de norm dat de gelederen en de rotten rondom gesloten moeten zijn, dan mogen tamboers een aparte groep vormen, waarbij de overslagtrom alleen mag lopen aan de zijde van het defilé, indien de rotten van de tamboers gevuld zijn. Ook de blazers mogen, indien zij bij de indeling en opstelling van de schutterij niet kunnen voldoen aan de norm van gesloten rotten en gelederen, een aparte groep vormen.
- De pelotonsformatie zoals beschreven bij punt 99 (flankcolonne) gaat uit van een defilé Rechts (hetgeen normaal is).
Derhalve heeft de hele schutterij 'richting en verband naar rechts'.
Indien evenwel het defilé Links is, moet het verband van de totale schutterij ook naar links zijn.
Omdat de rotten en gelederen altijd rondom gesloten moeten zijn, betekent dit dat één overslagtrom, één bieleman of sappeur, één marketenster of soetelaarster, één hofdame, één officier, de pelotonssergeant en de hospitaalsoldaat aan de kant van het defilé (dus links) moeten lopen.
- De plaats van de hospitaalsoldaat is achter het laatste rot van de schutterij, aan de zijde van het defilé. Indien een hospitaalsoldaat aanwezig is, mag hij een open plaats in het laatste rot van de manschappen opvullen, aan de zijde van het defilé.
- Indien er een pelotonssergeant is, dan loop deze achter de hospitaalsoldaat, aan de kant van het defilé.
- Het staat de verenigingen vrij om het konings- of keizerspaar te escorteren.
Zijn beiden binnen de vereniging voorhanden, ook dan staat het vrij om een of beide onderdelen te escorteren.
Escorteren vindt plaats door subalterne officieren (2e luitenant, 1e luitenant en kapitein) en/of hoofdofficieren.
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij bij het onderdeel dat zij uitbeelden.
- Indien de hierboven genoemde onderdelen deel uitmaken van de vereniging, dient de hierboven gegeven volgorde aangehouden te worden.

0.3 Opstelling met minder dan 16 ingedeelde manschappen (in afwijking van het exercitiereglement)

mag met minder dan 16 ingedeelde manschappen, maar is verplicht voor verenigingen met minder dan 10 manschappen

	•		Bordjesdrager. 3 à 5m
			Vendeliers (Vendelend) 2 m
•		•	Bieleman(nen) of Sappeur(s) ca. 3m
	•		Tambour- maître ca. 3m
○	○	○	Muziekkorps
○	○	○	
○	○	○	ca. 3m
•		•	Marketentster(s) Of Soetelaarster(s) ca. 3m
	•		Heiligenbeeld
•		•	Nationale en provinciale vlag
	•		Vaandeldrager maximaal 3m
	•(•)		Keizer (Keizerspaar) ca. 3m
	•(•)		Koning (Koningspaar) ca. 3m
•		•	Hofdames ca 3 m
•	•	•	Officier(en) 1m
•	○	○	Commandant/Manschappen
	○	○	

○ ○ ○

○ ○ ○

- Hospitaalsoldaat
- Pelotonssergeant

1 m

Vendeliers (Niet vendelend)

Toelichting:

- De gekozen opstelling geldt voor de GEHELE vereniging.
- De opstelling van de officieren bij 3 gelederen geschiedt naar de rangorde 1,2, 3, waarbij 1 de hoogste rang voorstelt. De volgorde is 3-1-2 indien het defilé zich rechts bevindt en de volgorde is 2-1-3 indien het defilé zich links bevindt.
- Tijdens het defilé bevindt de commandant zich aan de zijde van de autoriteiten, ter hoogte van het voorste rot manschappen.
- Vendeliers lopen voorop indien ze vendelen, vendelen ze niet dan lopen zij achteraan.
- Wanneer het muziekkorps van de schutterij bij haar indeling en opstelling niet kan voldoen aan de norm dat de gelederen en de rotten rondom gesloten moeten zijn, dan mogen tamboers een aparte groep vormen, waarbij de overslagtrom alleen mag lopen aan de zijde van het defilé, indien de rotten van de tamboers gevuld zijn. Ook de blazers mogen, indien zij bij de indeling en opstelling van de schutterij niet kunnen voldoen aan de norm van gesloten rotten en gelederen, een aparte groep vormen.
- De pelotonsformatie zoals beschreven bij punt 99 (flankcolonne) gaat uit van een defilé Rechts (hetgeen normaal is).
Derhalve heeft de hele schutterij 'richting en verband naar rechts'.
Indien evenwel het defilé Links is, moet het verband van de totale schutterij ook naar links zijn.
Omdat de rotten en gelederen altijd rondom gesloten moeten zijn, betekent dit dat één overslagtrom, één bieleman of sappeur, één marketenster of soetelaarster, één hofdame, één officier, de pelotonssergeant en de hospitaalsoldaat aan de kant van het defilé (dus links) moeten lopen.
- De plaats van de hospitaalsoldaat is achter het laatste rot van de schutterij, aan de zijde van het defilé. Indien een hospitaalsoldaat aanwezig is, mag hij een open plaats in het laatste rot van de manschappen opvullen.
- Indien er een pelotonssergeant is, dan loop deze achter de hospitaalsoldaat, aan de kant van het defilé.
- Het staat de verenigingen vrij om het konings- of keizerspaar te escorteren.
Zijn beiden binnen de vereniging voorhanden, ook dan staat het vrij om een of beide onderdelen te escorteren.
Escorteren vindt plaats door subalterne officieren (2e luitenant, 1e luitenant en kapitein) en/of hoofdofficieren.
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij bij het onderdeel dat zij uitbeelden.
- Indien de hierboven genoemde onderdelen deel uitmaken van de vereniging, dient de hierboven gegeven volgorde aangehouden te worden.

1. WEDSTRIJDEN TE BEOORDELEN TIJDENS DE OPTOCHT

1.1 BESTE HOUDING

Toelichting

- Iedere schutterij, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenu).
- Beoordeling vindt plaats op twee plaatsen **tijdens de optocht, vóór het defilé.**
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het exercitiereglement, of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst.
- Grootte, samenstelling en uniformering van de schutterij zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. GERICHTHEID

- In de rotten, in de gelederen, tussen de diverse onderdelen van de schutterij, muziekkorps, officieren en manschappen.
- Gerichtheid, d.w.z. in lijn blijven tijdens de mars, zowel op rechte stukken, alsook in flauwe en of haakse bochten van de weg.

Tijdens de optocht kan van richting worden veranderd:

- a. Op de manier als voorgeschreven in het exercitiereglement (N.E. 4^e druk 1956), artikel 105 (ronde bocht); of
- b. Door middel van het maken van een haakse bocht.

De wijze van verandering van richting dient door de gehele schutterij op dezelfde manier te worden uitgevoerd (of allemaal een ronde bocht, of allemaal een haakse bocht).

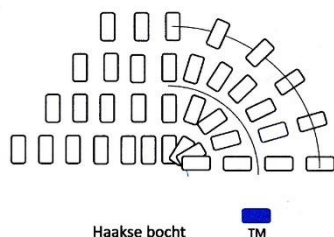
Ad a) Tijdens de ronde bocht volgens ad a. dient de Tambour-Maitre (hierna: TM) (een deel van) de kwart cirkel te volgen die ook door het midden van het eerste rot van het korps achter hem/haar wordt gemaakt. Bij het naderen van de bocht strekt de TM de arm met de stok zijdelings in de nieuwe richting uit als waarschuwingscommando. Vier passen nadat de TM de bocht heeft ingezet geeft hij met de stok het vooraf afgesproken teken als uitvoeringscommando voor het eerste rot om de bocht in te zetten.

Ad b) Bij de "haakse" bocht begint zowel de TM als de Vaandeldrager ter hoogte van het midden van de straat waarin de richting plaats vindt, met de linkervoet de pas te markeren. Vervolgens worden markerend nog 3 passen gemaakt resp.: rechts, links, rechts terwijl hij/zij in de nieuwe richting draait. Hij/zij vervolgt de optocht in de nieuwe richting met een aanmarcheerpas met de linkervoet.

De TM dient bovendien enkele passen vóór het draaipunt, afhankelijk van de nieuwe richting, de linker- of rechterhand vlak en gestrekt met gebogen arm op schouderhoogte voor de borst te brengen als waarschuwingscommando. Het hoofd wordt tevens in de nieuwe richting gedraaid. Op het draaipunt wordt gelijktijdig met de eerste markeerpas (van de linkervoet) de arm op schouderhoogte in de nieuwe richting gestrekt. Bij de derde markeerpas (met het linkervoet) wordt de arm in één snelle beweging neerwaarts langs het lichaam gebracht. Dit is het uitvoeringscommando voor het eerste rot van het korps achter hem/haar om met de haakse bocht te beginnen.

De rechter(linker) voorste man verandert van richting door met kleine passen een korte bocht te maken. Hij richt zich tijdens de draai op de linker(rechter) voorste man. De overige leden in het voorste rot richten zich eveneens op de linker(rechter) voorste man om het voorste rot gericht te houden. De leden in het rechter(linker) gelid houden de pas in tot zij op het punt zijn

gekomen waarin de richtingsverandering door de voorgaande man werd aangevangen. De voorste linker(rechter) man verandert van richting door met gewone pas, in het normale tempo en paslengte de bocht te maken. De overige leden in het linker(rechter) gelid volgen de voorste man en houden de afstand tot de voorman constant op ca. 1 meter. De overige leden in het 2^e en/of 3^e gelid volgen de voorman zo dicht als mogelijk, zonder dat daarbij de rotten gericht behoeven te blijven. Nadat per rot de bocht is voltooid wordt de richting naar rechts(links) snel hersteld. Zie onderstaande figuur.

2. AFSTANDEN

Tussen de rotten en de gelederen conform het exercitiereglement punt 99 en 100 (N.E. 4^e druk 1956). Tussen de diverse onderdelen van de schutterij conform paragraaf 0.2 en 0.3.

3. MARS - TEMPO - UITVOERING

Volgens *punt 40 en 50* van het exercitiereglement (N.E. 4^e druk 1956).

Zie hieronder: Er dient, als richtlijn, met passen, overeenkomstig de lengte en in de tijdmaat van de gewone pas (lengte 83 cm, 120 per minuut), te worden gemarcheerd. De paslengte wordt in de beoordeling niet meegenomen. Het marstempo wordt bepaald door de maat van de muziek.

50. Gewone pas

a. Co: "Voorwaarts = mars"

Het aanmarcheren vangt aan met het linkerbeen dat gestrekt een pas van de helft van de normale lengte voorwaarts maakt; de voet blijft dicht bij de grond.

Het linkerbeen wordt bij het aanmarcheren krachtig neergezet (aanmarcheerpas).

Gelijktijdig wordt de rechterarm voorwaarts en de linkerarm achterwaarts gezwaaid, om het evenwicht te behouden.

Tijdens het marcheren blijven hoofd en romp als in de houding.

Het evenwicht blijft bewaard door het zwaaien met de armen.

De handen komen daarbij voorwaarts tot de hoogte van de koppel; achterwaarts komen de armen tot onder een hoek van 30° met het lichaam.

De vuisten blijven gebald, als in de houding; de duimen zijn aan de voorzijde, de rug van de hand is naar buiten gekeerd.

De armen blijven gestrekt; dit wordt bevorderd, door bij het voorwaarts opzwaaien van de armen, de duimen van de gebalde vuisten krachtig omlaag te drukken.

De benen worden op natuurlijke wijze van de heupen uit naar voren gebracht en bij het naar voren komen in de knie

voldoende gebogen om de voet vrij van de grond te krijgen, zodat schuifelen wordt voorkomen.

Het lichaam mag geen schokkende beweging krijgen.

Uitvoering:

- Hoofd en romp rechtop houden, de schouders niet draaien, de armen gestrekt, niet vóór doch naast het

- lichaam evenwijdig aan de marsrichting bewegen.
- De benen worden op natuurlijke wijze vanuit de heupen naar voren gebracht, de knieën worden niet te hoog opgetild, de hiel van de achterste voet komt van de grond, juist voordat de voorste voet wordt neergezet.
- De benen worden bij het naar voren komen in de knie voldoende gebogen om de voet vrij van de grond te krijgen, zodat schuifelen wordt voorkomen.
- Het lichaam mag geen schokkende beweging krijgen.
- Tijdens het marcheren blijven hoofd en romp zoals in de houding.
- Het evenwicht blijft bewaard door het zwaaien met de armen.
- De armen komen daarbij voorwaarts tot de hoogte van de koppel, achterwaarts komen de armen tot onder een hoek van 30 graden met het lichaam.
- De vuisten blijven gebald als in de houding, de duimen zijn aan de bovenzijde en de rug van de hand is naar buiten gekeerd.
- De armen blijven gestrekt.
- Dit wordt bevorderd, door bij het voorwaarts opzwaaien van de armen, de duimen van de gebalde vuisten krachtig omlaag te drukken.
- De man belast met de richting, is de rechter voorste man.
- De paslengte bedraagt 83 cm en het tempo is 120 passen per minuut.

4. DRAAGWIJZE WAPENS

Draagwijze sabel:

1. Houding met opgestoken sabel

a. *Stilstaande*

De houding is zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande, dat de linkerhand de schede omvat, de vingers aan de achterzijde, zodanig dat de sabel rechtstandig blijft.

b. *Tijdens de mars*

De rechterarm wordt op de voorgeschreven wijze bewogen (punt 40 N.E. 4^e druk 1956).

De schede wordt met de linkerhand in ondergreep vastgehouden, zodanig dat hij enigszins naar voren is gericht; De linkerarm is zoveel mogelijk gestrekt.

Indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.

2. Houding met getrokken sabel

a. *Stilstaande*

(1) *Co: "Afdeling = geeft = acht"*

De uitgangshouding is de rusthouding.

Deze houding is zoals voorgeschreven voor ongewapenden met inachtneming van het volgende:

De sabel is schuin voor het lichaam, de kling schuin rechts naar boven en met de rug rustend in de buiging van de rechterarm.

Het gevest bevindt zich midden voor het lichaam, de greep tussen de duim en rechterwijsvinger van de rechterhand geklemd,

de wijsvinger aan de naar voren gekeerde zijde en de duim aan de naar achteren gekeerde zijde van de greep; de middelvinger is licht gebogen en bevindt zich rechts tegen de greep, de overige vingers zijn aangesloten en rusten in de linkerhand.

Beide armen zijn ongedwongen voor en tegen het lichaam gestrekt. Zo nodig mag de linkerhand de rechter-tijdelijk loslaten.

Op het eerste waarschuwingscommando wordt de houding "Op de plaats = rust" aangenomen, met dien verstande dat de armen zoveel mogelijk worden gestrekt; overigens blijven de sabel en de armen zoals hierboven omschreven.

Op het tweede waarschuwingscommando blijft de houding ongewijzigd.

Op het uitvoeringscommando worden beide armen langs het lichaam gestrekt zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande dat:

- de linkerhand de schede omvat, de vingers aan de achterzijde, zodanig dat de schede rechtstandig blijft;

- de rechterhand de greep blijft omvatten zoals hierboven omschreven en de kling rechtstandig met het plat tegen de rechterbovenarm komt te rusten, het scherp naar voren.

(2) *Co: "Op de plaats = rust"*

De uitgangshouding is de houding met de getrokken sabel.

De uitvoering is zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande dat de beide armen vóór en tegen het lichaam worden gebracht en de houding "op de plaats = rust", met de getrokken sabel, wordt aangenomen.

(3) *Co: "Rust"*

De uitgangshouding is de houding "Op de plaats = rust".

Op dit commando wordt de rusthouding met de getrokken sabel aangenomen.

b. Tijdens de mars

De sabel wordt gedragen zoals voorgeschreven voor de stilstaande houding met getrokken sabel; de rechterarm wordt op de voorgeschreven wijze bewogen (punt 40 N.E. 4^e druk 1956); de kling van de sabel blijft tegen de rechterbovenarm.

De schede wordt met de linkerhand in ondergreep vastgehouden, zodanig dat hij enigszins naar voren is gericht. Indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.

N.B. Bij de paradespas wordt de rechterarm niet verder doorgezwaaid dan bij de gewone pas.

Draagwijze geweer (Conform exercitiereglement punt 75a (2) N.E. 4^e druk 1956):

Het wapen is plat op de linkerschouder geplaatst, met de spangreep naar boven.

De linkerhand omvat de voet van de kolf, de duim links, de eerste twee leden van de overige vingers op het plat van de kolf. De linkerelleboog is tegen het lichaam gedrukt; de linkeronderarm is horizontaal.

De loop is loodrecht op de lijn van de schouders.

5. HOUDING MANSCHAPPEN TIJDENS HET MARCHEREN

Er wordt streng gelet op het stipt reageren op gegeven bevelen, op rondkijken, kauwgum gebruik, roken en praten.

6. ALGEMENE INDRUK

De algemene indruk wordt bepaald door het totale beeld van uitvoering.

1.2 MOOISTE GEHEEL

Toelichting

Iedere schutterij, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenu).

- beoordeling vindt plaats **tijdens de optocht**;
- tussen de diverse onderdelen van de schutterij, muziekkorps, officierengroep, gewapende of ongewapende leden, dient een bepaalde evenwichtigheid van de bezetting van deze onderdelen te bestaan;
- het aspect, aanzicht, van de schutterij mag niet verloren gaan door bijvoorbeeld een zeer groot muziekkorps, gevolgd door enkele officieren en gewapende of ongewapende leden;
- ook een kleine schutterij kan **een evenwichtige samenstelling** hebben en daardoor bijdragen aan een mooi geheel.

Bij de beoordeling ligt de nadruk op een evenwichtige samenstelling, kleurcombinatie, uniformering en uitrusting.

De uitvoering van de exercitie is niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

Ter bevordering en stimulering van de jeugd als lid van een schutterij worden:

- jeugdige bieleman(nen) of sappeur(s);
- jeugdige tambour-maître;
- jeugdige vlaggendrager(s);
- jeugdige marketentster(s) of soetelaarster(s);
- jeugdige hofdame(s);
- jeugdige hospitaalsoldaat;

toegestaan.

Zij worden echter tijdens de optocht niet in de beoordeling meegenomen.

Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij bij het onderdeel dat zij uitbeelden.

Het deelnemen door een lid van de schutterij in een rolstoel of scootmobiel, vanwege een lichamelijke beperking, is toegestaan. Bij de beoordeling wordt dit aspect buiten beschouwing gelaten; hiervoor worden derhalve geen punten in mindering gebracht.

Vreemde elementen in de schutterijen moeten worden geweerd.

Hieronder worden onder meer verstaan:

- clowneske elementen;
- muziekgezelschappen, zoals joekskapellen e.d.
- reclame;

Als dergelijke elementen **wel meedoen**, worden zij als **minpunten** aangemerkt.

Indien de nationale en/of provinciale vlag word(t)(en) megedragen dien(t)(en) de vlag(gen) de juiste afmetingen te hebben: verhouding hoogte: lengte is 2 : 3. De nationale en provinciale vlag zijn de enige vlaggen die mogen worden megedragen. De provinciale vlag mag **NOOIT** groter zijn dan de nationale vlag. **Andere dan de hiervoor genoemde vlaggen zijn derhalve niet toegestaan, behoudens het dragen van vlaggen/vlaggetjes door jeugdige deelnemers.**

De nationale en/of de provinciale vlag dient vóór het verenigingsvaandel, standaard of drapeau te worden meegevoerd.

Ze kunnen op twee manieren tijdens de optocht worden meegevoerd:

- achter elkaar, en wel op die afstand dat de vlaggen elkaar niet kunnen raken, met dien verstande dat de nationale vlag vóór de provinciale vlag gaat.
- naast elkaar, waarbij de belangrijkste (=nationale) vlag aan die zijde wordt geplaatst waar de autoriteiten en eregasten zich bevinden tijdens het defilé.

Dus de opstelling is hier dan als volgt:

de nationale vlag aan de zijde van het defilé daarnaast de provinciale vlag in het midden achter deze vlaggen wordt het verenigingsvaandel, standaard of drapeau opgesteld.

(Dus in een driehoek, met de punt naar achteren gericht.)

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORMITEIT VAN HET GEHEEL

- **uniformiteit in kleding en uitrusting** tussen de diverse onderdelen van de schutterij;
- **kleurafstemming** van de uniformen voor zover niet reeds historisch voorgeschreven;
- **uniformiteit** van schoeisel, sokken of kousen, anklets en/of slobkousen;
- **staat van onderhoud** van de uniformen, wapens, instrumenten e.d.

2. ALGEHELE SAMENSTELLING

Verhouding tussen het aantal leden van de onderdelen der schutterij:

- muziekkorps;
- marketentster-/soetelaarstersgroep;
- officierengroep;
- gewapende of ongewapende manschappen.

Volgorde (zie ook paragraaf 0.2 en 0.3):

- standaardruiter;
- bordjesdrager(s);
- vendeliers (indien gevendeld wordt)
- bieleman(nen) of sappeur(s);
- tambour-maitre;
- muziekkorps;
- marketentster(s) of soetelaarster(s);
- heiligenbeeld;
- vaandeldrager;
- keizer (keizerspaar);
- koning (koningspaar);
- hofdame(s);
- officieren naar rangorde (waarbij de hoogste officier centraal staat);
- gewapende of ongewapende manschappen;
- hospitaalsoldaat;
- pelotonssergeant;
- vendeliers (indien niet gevendeld wordt);
- rollend materieel.

Jeugdige deelnemers lopen tijdens de optocht bij het onderdeel dat zij uitbeelden.

Indien de hierboven genoemde onderdelen deel uitmaken van de vereniging, dient de hierboven gegeven volgorde aangehouden te worden.

De plaats van de vendeliers is:

- indien gevendeld wordt, achter de bordjesdrager;
- indien niet gevendeld wordt, achter de manschappen.

N.B. Vendelen tijdens de optocht mag alleen indien er voldoende ruimte is.

De plaats van de keizerin/koningin:

De keizerin/koningin loopt rechts van de koning/keizer zodat zij geen hinder heeft van een eventueel gedragen sabel, degen, klewang of rapier en legt de linkerhand op de onderarm van de koning/keizer.

Afstanden:

- Tussen de rotten en de gelederen conform het exercitiereglement punt 99 en 100 (N.E. 4e druk 1956).
Tussen de diverse onderdelen van de schutterij conform paragraaf 0.2 en 0.3.

3. ALGEMENE INDRUK

- De algemene indruk wordt bepaald door het totale beeld van schutterij.

1.3 BESTE DEFILÉ

Toelichting

- Iedere schutterij, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenu).
- Beoordeling vindt plaats tijdens het defilé.
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het exercitiereglement, of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst;
- Grootte, samenstelling en uniformering van de schutterij zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. GERICHTHEID

In de rotten (zijwaarts/breedte) en in de gelederen (achter elkaar/lengterichting).

2. AFSTANDEN

- Tussen de rotten en de gelederen conform het exercitiereglement punt 99 en 100 (N.E. 4e druk 1956).
- Tussen de diverse onderdelen van de schutterij conform paragraaf 0.2 en 0.3.

3. BEGIN EN EINDE DEFILÉ

Begin en einde wordt met een witte streep op het wegdek aangegeven.

- Het commando "**Paradepas = mars**", indien van toepassing, wordt 5 à 7 meter vóór de beginstreep gegeven.
- Het commando "**Hoofd = rechts (links)**" wordt op een zodanig moment gegeven, dat het eerste rot van de officieren, nagenoeg op de streep, het hoofd naar rechts c.q. links wendt; indien een schutterij geen officieren heeft, geldt het eerste rot van de manschappen.
- Het commando "**Hoofd = front**" wordt op een zodanig moment gegeven dat het laatste rot, nagenoeg op de eindstreep, het hoofd in front brengt; (In de praktijk niet uitvoerbaar bij kleine schutterijen.)
- Hierna volgt het commando "**Gewone pas = mars**".
- Sappeur(s), Bieleman(nen), Vaandeldrager en tambour-maître (t.m.), beginnen en eindigen het defilé op eigen initiatief, voordat zij bij de beginstreep van het defilé aankomen of nadat zij de eindstreep van het defilé verlaten.
- De **tambour-maître** (t.m.) brengt het eerbewijs met de t.m.-stok., zoals omschreven in paragraaf 1.4 Dit kan geschieden op twee manieren. Zie ook paragraaf 5.3.
- De **vaandeldrager** brengt het eerbewijs met het vaandel zoals omschreven in paragraaf 1.6 (beste vaandeldrager). Tijdens het defilé mag alleen het verenigingsvaandel, standaard of drapeau nijgen. De nationale en/of provinciale vlag blijven rechtop.

4. PARADEPAS

- De bordjesdrager, leden van het muziekkorps (m.u.v. de t.m.), marketentsters/soetelaarsters en hofdames voeren géén paradepas uit;
- keizer (keizerspaar), koning (koningspaar) voeren géén paradepas uit;
- sappeur(s), bieleman(nen) tambour-maître en vaandeldrager voeren de paradepas uit op de wijze zoals die door de schutterij wordt uitgevoerd, zij maken hierbij geen **hoofd-rechts (links)**;
- indien een schutterij geen paradepas maakt, voeren de sappeur(s), bieleman(nen) en vaandeldrager ook geen paradepas uit.
- schutterijen welke geen wapens dragen, zijn **niet verplicht** de paradepas uit te voeren. De officieren en manschappen wenden als eerbewijs het hoofd in de richting van de autoriteiten.
- een officier van een ongewapende schutterij kan naar keuze:
 - 1) met opgestoken sabel marcheren;

2) met getrokken sabel marcheren en groet dan vervolgens op de wijze als is voorgeschreven bij punt 5. (Groeten met de sabel).

- als eerbewijs **wenden** de manschappen van deze verenigingen op commando **het hoofd** in de richting van de autoriteiten;
- wanneer schutterijen, welke geen wapens dragen, wél de **paradepas** uitvoeren, dan gelden voor deze schutterijen dezelfde commando's van de nieuwe exercitie (N.E. 4e druk 1956) als bij de gewapende schutterijen;

Uitvoering van de paradepas:

- het uitvoeringscommando **mars** wordt gegeven **op het ogenblik dat de linkervoet de grond raakt**; Conform exercitiereglement *punt 51a* en *punt 49b* (N.E. 4^e druk 1956):

51. Paradepas

a. Co.: "Paradepas = mars".

Dit commando wordt gegeven om een afdeling uit de gewone pas te doen overgaan in de paradepas. Nadat de rechtersvoet op de grond is gekomen wordt, aanmarcherende met de linkervoet, overgegaan in de paradepas. Hierbij worden de armen gestrekt tot horizontaal opgezwaaid en worden de voeten krachtig en plat neergezet. Overigens is de uitvoering als bij de gewone pas.

49. Bewegingen in de mars

- b. Moet uit een van de verschillende wijzen van marcheren worden overgegaan tot de gewone pas, dan geschiedt dit op het co: "*Gewone pas = mars*". Hierbij wordt (behalve bij de looppas), nadat de rechtersvoet op de grond is gekomen, aanmarcherende met de linkervoet, in de gewone pas overgegaan.

5. GROETEN MET DE SABEL

Op het commando's "Hoofd = rechts (links)" en "Hoofd = front" voeren alle officieren, inclusief de generaal en onderofficieren, in marstempo de onderstaand omschreven bewegingen met de sabel uit (zie ook paragraaf 7.2):

Conform exercitiereglement (N.E. 4^e druk 1956) Aanhangsel II, *punt 3a* en (2):

3. Groeten met de sabel

a. De uitgangshouding is de houding met getrokken sabel.

(1) Eerste beweging

- De greep wordt met de volle rechterhand omvat; tegelijkertijd wordt het wapen, met het scherp naar links, rechtstandig voor het rechteroog gebracht.
- De rechterhand is ter hoogte van de kin, de rechterduim rust op de rechterwijsvinger, de rechterarm is tegen het lichaam.

(2) Tweede beweging

- De rechterarm wordt met een krachtige beweging gestrekt omlaag langs de rechterzijde van het lichaam gebracht.
- De kling van de sabel, het scherp naar links, is omlaag en enigszins naar voren gericht; de duim rust boven op de stootplaat van de handgreep.
- De punt van de sabel dient vrij van de grond te blijven.

(3) Derde beweging

- Door het buigen van de rechterarm in de elleboog wordt de sabel weer terug gebracht in de houding als beschreven bij de eerste beweging.

(4) Vierde beweging

- De rechterarm wordt langs en tegen het lichaam gestrekt; tegelijkertijd wordt de sabel achterover gekanteld, zodat de kling tegen de rechterbovenarm komt.
- Hierna wordt houding met getrokken sabel aangenomen.

- b. (2) Wanneer tijdens de mars de groet met de sabel moet worden gebracht op het commando "Hoofd = rechts (links)" wordt na het uitvoeringscommando gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet de eerste beweging en met het neerzetten van de rechtersvoet de tweede beweging met de sabel uitgevoerd. Op het commando "Hoofd = front" wordt na het uitvoeringscommando gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet de derde beweging, en met het neerzetten van de rechtersvoet de vierde beweging met de sabel uitgevoerd.

6. HOUDING HOOFD

- Bordjesdrager, bieleman(nen), sappeur(s), leden van het muziekkorps, marketentster(s), soetelaarster(s), hofdames, vaandeldrager en rechter-(linker-) vleugelmaan aan de zijde van het defilé, draaien het hoofd **niet**, zulks ter controle van de richting.
- Keizer(spaar) en koning(spaar) draaien als eerbewijs hun hoofd **in het defilé** in de richting van de autoriteiten en groeten met een **korte hoofdknik**;

Schutterijen voeren de handelingen uit conform punt 60 van het exercitiereglement(N.E. 4e druk 1956):

60. Hoofd rechts (links) tijdens de mars

a. Co: "Hoofd = rechts (links)"

Nadat de rechervoet op de grond is gekomen, wenden de manschappen, met uitzondering van de man belast met het houden van de richting, gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet, het hoofd met een snelle beweging zover mogelijk naar rechts (links).
Zij zien daarbij de persoon voor wie het eerbewijs wordt gebracht, zodra deze in hun gezichtslijn gekomen is, aan tot op het ogenblik, waarop zij hem passeren.
Zij blijven het hoofd in de aangenomen stand houden en blijven naar rechts (links) kijken, tot het onder "b" genoemde commando is gegeven.

b. Co: "Hoofd = front"

Nadat de rechervoet op de grond gekomen is, brengen de manschappen het hoofd, gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet, vlug in de oorspronkelijke stand terug.

Opmerking:

- (1) Tijdens dit eerbewijs mag de pas niet worden versneld en mag de wijze van marcheren niet worden veranderd.
- (2) Er moet op worden gelet dat het naar rechts (links) gewende hoofd niet voor- of achterover helt.

7. COMMANDANT

- zoals omschreven in paragraaf 1.5.

8. VAANDEL-, STANDAARD- of DRAPEAU-EXERCITIE

- zoals omschreven in paragraaf 1.6.

9. ALGEMENE INDRUK

- wordt bepaald door een exacte uitvoering van het exercitiereglement en deze normen.

1.4 BESTE TAMBOUR-MAITRE

Toelichting

De tambour-maitre (t.m.) wordt tweemaal in verschillende wedstrijdonderdelen beoordeeld:

- 1) tijdens het defilé
- en
- 2) tijdens de muziekwedstrijden.

Beoordeling tijdens het defilé

- De **tambour-maitre** (t.m.) begint en eindigt het defilé op eigen initiatief en brengt het eerbewijs met de t.m.-stok (Hoofd volgt stok.)

Dit kan zowel bij defilé links als rechts worden uitgevoerd.

- vanuit de **AH** wordt de t.m.-stok, **als de linkervoet op de grond komt**, in het midden **voor het lichaam** gebracht;
- de punt van de t.m.-stok bevindt zich hierbij vlak boven de grond;
- de rechter bovenarm blijft hierbij aangesloten aan en langs het lichaam;
- de rechterduim rust op de t.m.-stok, richting punt wijzende;
- de linkerarm wordt gestrekt langs het lichaam gebracht en gehouden;
- draagt de t.m. een sabel of (sier)degen, dan wordt deze met de linkerhand vastgehouden, overeenkomstig het exercitiereglement.
- de t.m. maakt **geén** hoofd-rechts of links.

- gelijktijdig wordt door de t.m. de **paradepas** uitgevoerd. Indien een schutterij geen paradepas maakt, is de t.m. vrij in het al of niet uitvoeren van de paradepas;
- deze defileerhouding wordt beëindigd door bij het op de grond komen van de linkervoet de t.m.-stok terug te brengen in de **AH**.

Omschrijving van de Attentiehouding (AH):

- De t.m.-stok wordt met gestrekte rechterarm in verticale bovengreep omvat en bevindt zich daarbij rechts van het lichaam.
- De bol van de t.m.-stok is nu ter hoogte van het rechter bovenbeen, terwijl de t.m.-stok tegen het rechtersleutelbeen rust.
- De gebogen linkerarm met horizontale onderarm, steunt met de hand de t.m.-stok op borsthoogte op het moment,
- dat deze tegen het lichaam komt.
- De vingers van de linkerhand zijn hierbij gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm.
- De AH duurt in principe slechts twee passen of zoveel langer als in voorkomend geval voorgeschreven dan wel strikt noodzakelijk, ten dienste van de duidelijkheid.

1.5 BESTE COMMANDANT

Toelichting

- Beoordeling is gebaseerd op de technische uitvoering van het exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).
- Beoordeling vindt plaats vóór, tijdens en meteen ná het defilé.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. PLAATS VAN DE COMMANDANT

Tijdens het defilé bevindt de commandant zich aan de zijde van de autoriteiten, ter hoogte van het voorste rot manschappen.

2. COMMANDO'S

- Conform het exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).
- Commando's dienen correct te zijn: het juiste waarschuwingscommando gevolgd door het juiste uitvoeringscommando.
- Het uitvoeringscommando wordt gegeven op het ogenblik dat de linkervoet de grond raakt.

3. SABELEXERCITIE

Houding met getrokken sabel tijdens de mars:

- De greep tussen de duim en rechterwijsvinger van de rechterhand geklemd, de wijsvinger aan de naar voren gekeerde zijde en de duim aan de naar achteren gekeerde zijde van de greep.
- De middelvinger is licht gebogen en bevindt zich rechts tegen de greep, de overige vingers zijn aangesloten.
- (Conform de uitgangshouding, is de rusthouding, met getrokken sabel – stilstaande.)
- De armen zijn zoveel mogelijk gestrekt.
- De schede wordt met de linkerhand in ondergreep vastgehouden, de vingers aan de achterzijde, zodanig dat hij enigszins naar voren is gericht. Indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.
- De rechterhand blijft de greep omvatten zoals hierboven omschreven en de kling blijft
- rechtstandig met het plat tegen de rechterbovenarm, het scherp naar voren.
- De rechterarm wordt op de voorgeschreven wijze bewogen (ex. regl. punt 40, N.E. 4e druk 1956).

N.B. Bij de paradepas wordt de rechterarm niet verder doorgezwaaid dan bij de gewone pas.

Opmerking: Bij het geven van commando's en aanwijzingen mag de bedoeling hiervan tijdens het defilé NIET worden verduidelijkt door met de sabel te wijzen; ook kunnen tijdens het defilé met de sabel GEEN tekens worden gegeven.

Groeten met de sabel tijdens het defilé:

De uitgangshouding is de houding met getrokken sabel.

Gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet wordt de eerste beweging en met het neerzetten van de rechtervoet de tweede beweging met de sabel uitgevoerd.

(1) Eerste beweging

De greep wordt met de volle rechterhand omvat.

Tegelijkertijd wordt het wapen, met het scherp naar links, rechtstandig voor het rechteroog gebracht.

De rechterhand is ter hoogte van de kin, de rechterduim rust op de rechterwijsvinger, de rechterarm is tegen het lichaam.

(2) Tweede beweging

De rechterarm wordt met een krachtige beweging gestrekt omlaag langs de rechterzijde van het lichaam gebracht.

De kling van de sabel, het scherp naar links, is omlaag en enigszins naar voren gericht.

De duim rust boven op de stootplaat van de handgreep.

De punt van de sabel dient vrij van de grond te blijven.

Tevens wordt het hoofd met een snelle beweging zo ver mogelijk naar rechts (links) gewend.

Nagenoeg op de streep, op het einde van het defilé, maakt de commando op eigen initiatief "Hoofd = front":

Gelijktijdig wordt met het neerzetten van de linkervoet de derde beweging, en met het neerzetten van de rechtervoet de vierde beweging met de sabel uitgevoerd.
Hierna gaat de commandant over in de gewone pas.

(3) Derde beweging

Door het buigen van de rechterarm in de elleboog wordt de sabel weer terug gebracht in de houding als beschreven bij de eerste beweging.
Het hoofd wordt gelijktijdig in de oorspronkelijke stand teruggebracht.

(4) Vierde beweging

De rechterarm wordt langs en tegen het lichaam gestrekt; tegelijkertijd wordt de sabel achterover gekanteld, zodat de kling tegen de rechterbovenarm komt.
Hierna wordt houding met getrokken sabel aangenomen.

4. VOLGORDE COMMANDO'S EN SABELEXERCITIE

- Het commando "**Paradepas = mars**" wordt 5 à 7 meter vóór de beginstreep gegeven;
- De commandant begint nog niet met de uitvoering van de paradepas, want hij moet nog een commando geven, namelijk "Hoofd = rechts".
- Het commando "**Hoofd = rechts (links)**" wordt op een zodanig moment gegeven, dat het eerste rot van de officieren, nagenoeg op de streep, het hoofd naar rechts c.q. links wendt; indien een schutterij geen officieren heeft, geldt het eerste rot van de manschappen.
- Na dit commando begint de commandant zelf met de paradepas en daarna brengt hij de groet met de sabel conform het exercitiereglement (N.E. 4^e druk 1956).

N.B. Dit betekent dus bij schutterijen zonder officieren dat een commandant al over de lijn is vóór dat hij zelf hoofd-rechts (links) kan maken, want hij moet ook nog eerst aanvangen met de paradepas te maken (2 passen) om vervolgens meteen daarna zelf de groet te brengen (3 passen). Dit betekent dat een commandant 5 passen later is in de uitvoering van hoofd-rechts en dus ook over de streep is

- Indien de schutterij geen paradepas uitvoert, dient de groet met de sabel te worden gebracht op het commando "Hoofd = rechts (links)".
- Na het uitvoeringscommando wordt gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet de eerste beweging en met het neerzetten van de rechtervoet de tweede beweging met de sabel uitgevoerd.
- *N.B. Ook hier geldt bij schutterijen zonder officieren: de commandant heeft een pas extra nodig vanwege de sabelexercitie. Hij kan dus 1 pas over de streep zijn.*
- Nagenoeg op de streep, op het einde van het defilé, wordt gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet de derde beweging, en met het neerzetten van de rechtervoet de vierde beweging met de sabel uitgevoerd.
- Hierna gaat de commandant over in de gewone pas (indien de paradepas wordt gemaakt).
- Pas daarna kan hij weer commando's geven.
- Het commando "Hoofd = front" wordt op een zodanig moment gegeven dat het laatste rot, nagenoeg op de eindstreep, het hoofd in front brengt. (In de praktijk niet uitvoerbaar bij kleine schutterijen.) - Hierna volgt het commando "Gewone pas = mars".

Zowel een commandant van een gewapende als een ongewapende schutterij marcheert tijdens de mars met getrokken sabel en brengt de sabelgroet.

5. ALGEMENE HOUDING EN INDRUK

- De commandant dient overwicht en gezag uit te stralen.
- Hij dient een correcte uitvoering van de exercitie te laten zien.

1.6 BESTE VAANDELDRAGER

Toelichting

Iedere schutterij, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenu).

- beoordeling vindt plaats bij het defilé;
- bij de beoordeling weegt de uitvoering van het exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956), of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst;
- vaandel en uniformering van de vaandeldrager zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen;
- alleen de vaandeldrager die het **verenigingsvaandel** draagt, brengt het eerbewijs aan de autoriteiten en komt voor **beoordeling** in aanmerking;
- voor schutterijen die een **drapeau** (i.p.v. een verenigingsvaandel) voeren, geldt hetzelfde als voor een verenigingsvaandel;
- alle **andere vlaggen** die worden meegevoerd (met uitzondering van vendels) blijven rechtstandig, zulks overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 1.2;
- **vendels** worden gedragen over de rechter- of linkerschouder met de knop in de palm van de hand;
- het vendel mag hierbij de grond niet raken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. BEGIN EN EINDE DEFILÉ

De vaandeldrager nijgt het vaandel op eigen initiatief, op of nabij de beginstreep van het defilé en eindigt het nijgen op eigen initiatief op of nabij het verlaten van de eindstreep van het defilé.

2. PARADEPAS

- op eigen initiatief wordt, nadat de rechervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de paradeapas. Hierbij worden de voeten krachtig en plat neergezet. Overigens is de uitvoering als bij de gewone pas.
- de linkerarm gestrekt tegen het dijbeen, de hand tot vuist gebald met de duim aan de voorzijde;
- indien een schutterij geen paradeapas maakt, voert de vaandeldrager ook geen paradeapas uit.

3. HOUDING

- moet correct en ongedwongen zijn, niet overdreven achterover hellen om het vaandel in evenwicht te houden;
- schoen van de draagriem op de rechterheup;
- de vaandeldrager maakt geen "Hoofd = rechts (links)";
- tijdens het brengen van de groet, hoeft het vaandel niet overdreven te nijgen;
- de groet met het verenigingsvaandel (drapeau) wordt gebracht, door het strekken van de rechterarm.

4. STAND VAANDEL, STANDAARD of DRAPEAU

Verenigingsvaandel (drapeau):

- de vaandelstok blijft in de schoen en rust tegen de rechterheup;
- de vaandeldrager omvat met de rechterhand de vaandelstok, ter hoogte van de kin, met de handrug naar voren gekeerd, met de duim om de vaandelstok omvattend. De elleboog onder een hoek van 45 graden, naar de grond gericht, waarbij de vaandelstok in nagenoeg loodrechte stand wordt gehouden.
- op eigen initiatief wordt, nadat de rechervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de paradeapas (mits de schutterij ook de paradeapas uitvoert);
- de vaandeldrager maakt geen "Hoofd = rechts (links)";
- bij het begin van het defilé, op eigen initiatief, de rechterarm strekken en het vaandel nijgen als eerbewijs aan de autoriteiten;
- op het einde van het defilé wordt, op eigen initiatief, de rechterarm en het vaandel teruggebracht in de draaghouding zoals tijdens de mars;
- vervolgens wordt op eigen initiatief, nadat de rechervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de gewone pas;
- wordt door omstandigheden het vaandel door een officier gedragen dan kan de schede van de officierssabel met de linkerhand vastgehouden worden, zodanig dat deze enigszins naar voren is gericht tijdens de mars;
- wordt de schede niet vastgehouden, dan dient de linkerarm gestrekt tegen het dijbeen gehouden te worden, de hand tot vuist gebald met de duim aan de voorzijde.

Vaandel of Standaard, uitgereikt door of namens ZM de Koning der Belgen of ZM de Koning der Nederlanden:

Volgens onderstaand exercitiereglement:

- op eigen initiatief wordt, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de parade pas (mits de schutterij ook de parade pas uitvoert);
- de vaandel drager maakt geen "Hoofd = rechts (links)";
- het vaandel wordt men alleen voor ZM de Koning der Belgen of ZM de Koning der Nederlanden;
- alleen een vaandel dat zodanige afmetingen heeft, dat het tijdens het brengen van de groet, de grond niet kan raken,
- mag de groet brengen;
- het vaandel wordt op eigen initiatief bij het begin van het defilé;
- hierbij omvat de vaandel drager de vaandelstang met de linkerhand in de ondergreep boven de rechterhand,
- de linkerarm nagenoeg gestrekt;
- daarna wordt de rechterhand langs de vaandelstang omlaag gebracht tot vlak boven de schoen van de bandelier;
- vervolgens wordt de vaandelstang uit de schoen van de bandelier gelicht en langzaam, met het bovineinde van de vaandelstang naar voren gericht, in horizontale stand gebracht, door het ondereinde van de vaandelstang langs de rechterzijde van het lichaam achterwaarts te brengen, zodanig, dat de linkeronderarm vóór en tegen het lichaam is aangesloten en de rechterarm nagenoeg gestrekt achterwaarts is gericht;
- het vaandeldoek mag de grond niet raken;
- de groet met het vaandel moet worden beëindigd op eigen initiatief op de eindstreep van het defilé;
- het vaandel wordt in de normale stand teruggebracht, door de hierboven omschreven bewegingen in omgekeerde volgorde uit te voeren.
- vervolgens wordt op eigen initiatief, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de gewone pas.

1.7 BESTE BORDJESDRAGER

Toelichting

- de bordjesdrager wordt alleen beoordeeld indien een uniform wordt gedragen van de schutterij waarvan hij deel uitmaakt;
- wordt hieraan niet voldaan, dan volgt geen beoordeling, op de beoordelingslijst wordt dan vermeld geen uniform;
- de beoordeling vindt plaats tijdens het defilé;
- door één persoon of twee personen te dragen.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORMERING

- dient een uniform te dragen, passend bij de schutterij waartoe hij behoort.

2. HOUDING

- op natuurlijke wijze in de pas blijven en tevens de juiste afstand bewaren;
- afstand 3 à 5 meter vóór de vereniging;
- **paradepas** tijdens het defilé is **niet** toegestaan;
- vertedering mag geen extra punten opleveren.

3. UITVOERING NAAMBORDJE, WIJZE VAN DRAGEN

- vorm en kleur en passend bij de schutterij;
- het optochtnummer dient duidelijk leesbaar aanwezig te zijn;
- de wijze van dragen van het bordje moet waardig zijn.

1.8 BESTE STANDAARDRUITER

Toelichting

- iedere schutterij, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, neemt deel in **volledig tenue** (geen zomertenuue).
- beoordeling geschiedt tijdens de optocht en het defilé;
- paardenuitwerpselen dienen **onmiddellijk** door de betreffende schutterij te worden verwijderd;
- wanneer hieraan niet wordt voldaan, dan wordt de vereniging uitgesloten van alle beoordelingen tijdens de optocht.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORMERING

- uniformering ruiter overeenkomstig schutterij waartoe hij behoort en keurig verzorgd;
- paard geroskamd en keurig verzorgd, tuigage compleet en goed gepoetst;
- geen reclame toegestaan.

2. UITVOERING STANDAARD

- goed verzorgd en waar nodig gepoetst.

3. HOUDING STANDAARD

- met de rechterhand in loodrechte stand vasthouden.

4. BEHEERSING PAARD

- gehoorzamen van het paard aan de ruiter in het algemeen.

5. DEFILÉ

- zigzagsgewijs rijden tijdens het defilé.

1. WEDSTRIJDEN TE BEOORDELEN OP HET FEESTTERREIN

2.1 MOOISTE KONING

Toelichting

De beoordeling geschiedt in twee kledingvormen:

- a. uniform;
- b. jacquet.

Een jacquet bestaat uit een lange, zwarte jas met rond weggesneden voorpanden, die naar achteren toe langer uitlopen. De jas wordt met één knoop gesloten. De broek is zwart-grijs gestreept of effen grijs. Onder de jas wordt een wit overhemd gedragen met blinde knoopsluiting en dubbele manchetten. De stropdas is grijs, zwart of wit. Het gilet, dat over het overhemd wordt gedragen, is grijs of zwart. **Het gilet wordt dichtgeknoopt gedragen, op de onderste knoop na.** De handschoenen zijn grijs of wit. De hoge hoed is grijs of zwart. De schoenen zijn zwart.

- voor de **koning in uniform**, mag de rang niet van invloed zijn op de beoordeling;
- bij de beoordeling is de uitvoering van de exercitie niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

N.B. De koning, die deelneemt aan de wedstrijd **mooiste koningspaar**, mag **niet** deelnemen aan de wedstrijd **mooiste koning**.

Tijdens het OLS is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KONINGSPAREN**.

De **koningin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste koningspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste koningin**.

Na de beoordeling bij **mooiste koningspaar** kan de koningin op het feestterrein blijven tot zij ook afzonderlijk, door twee **extra** juryleden, als koningin is beoordeeld.

Het is de juryleden **niet** toegestaan om het koningszilver aan te raken.

Indien er een vrouwelijke koning (schutterskoningin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de koningstitel heeft behaald, draagt ze het **koningszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**.

Indien een **vrouw** de **koningstitel** behaalt (**schutterskoningin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste koningin (zonder koningszilver), echter niet als mooiste koning.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. KLEDING.

- Pasvorm en onderhoud;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd;
- in jacquet: wit overhemd met bijpassende stropdas, gilet, hoge hoed en handschoenen (of de zwarte combinatie of de grijze combinatie).

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud en voor zover van toepassing, de kleurencombinatie van het uniform;
- lauwertak is niet verplicht; indien een lauwertak is aan gebracht, moet deze zilverkleurig zijn;
- een grijze hoed wordt gedragen bij een grijs jacquet.

3. HANDSCHOENEN

- goed passend en schoon; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6)
- in de kleur wit of in de kleur grijs. Grijze handschoenen indien een grijs gilet met grijze hoge hoed wordt gedragen.

4. SOKKEN, ANKLETS, BEENKAPPEN

- effen zwarte sokken;

- bij een grijs jacquet echter effen grijze sokken;
- anklets of beenkappen goed passend en schoon.

5. SCOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;
- wordt door de schutterij, waarvan de koning deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de koning toegestaan;
- bij een jacquet worden altijd zwarte schoenen gedragen.

6. KONINGSZILVER

- koningsvogel vasthouden met de rechterhand;
- het zilver (ook op de rugzijde) gelijkmatig verdeeld en ordelijk gerangschikt;
- het geheel dient goed onderhouden te zijn;
- ter bescherming van de kleding is een kazuifel toegestaan, mits de kleur met de kleding harmonieert;
- gezien de ouderdom en het voorkomen van slijtage door het poetsen, mag het niet gepoetst zijn van het zilver, niet worden meegenomen in de beoordeling.

7. ONDERSCHIEDINGEN

- De draagwijze van onderscheidingen is op één plaats centraal in dit normenboek opgenomen, zie paragraaf 0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN, punt 3.
- Voor de draagwijze van onderscheidingen in combinatie met wedstrijdmedailles wordt verwezen naar Paragraaf 5.4. Een koning in jacquet draagt in het knoopsgat een draagteken behorende bij de graad.

8. HOUDING MET OPGESTOKEN SABEL

Op de plaats en in de houding:

- de sabel of degen kan een attribuut voor een koning in uniform zijn, en dient indien gedragen, voorzien te zijn van een **dragon**, zie paragraaf 5.1;
- wordt een degen gedragen dan wordt deze niet vastgehouden;
- het al of niet dragen van een sabel of degen wordt niet in de beoordeling meegenomen;
- wordt de sabel gedragen, dan wordt de juiste draaghouding van de sabel wél in de beoordeling meegenomen.

9. SJERP

Deze is niet verplicht.

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een uniform wordt gedragen: de sjerp over het uniform;
- bij een **jacquet** wordt de sjerp over het gilet en onder het jacquet gedragen.

10. ALGEMENE INDRUK

- De algehele presentatie moet waardig zijn.

2.2 MOOISTE KONINGIN

Toelichting

De beoordeling geschiedt in twee categorieën: nieuwe exercitie gewapend dan wel nieuwe exercitie ongewapend. Kleding aangepast aan de weersomstandigheden, bijvoorbeeld stola, halsbont of schouderbedekking is toegestaan. Het gebruik van een paraplu is bij slechte weersomstandigheden toegestaan. Een koningin draagt geen wedstrijdmedailles en geen onderscheidingen.

Tijdens het O.L.S. is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KONINGSPAREN**.

De **koningin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste koningspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste koningin**.

Indien er een vrouwelijke koning (schutterskoningin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de koningstitel heeft behaald, draagt ze het **koningszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**. Indien een **vrouw** de **koningstitel** behaalt (**schutterskoningin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste koningin (zonder koningszilver), echter niet als mooiste koning.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. KLEDING

- pasvorm/snit en staat van onderhoud;
- lange jurk (lengte minimaal tot de enkel); midi en mini zijn niet toegestaan.

2. KAPSEL EN HOOFDBEDEKKING

- het kapsel dient verzorgd te zijn;
- een diadeem of kroontje is niet verplicht;
- indien een diadeem of kroontje wordt gedragen, dan moet het zilverkleurig zijn;
- het dragen van een hoed is toegestaan.

3. HANDSCHOENEN

Handschoenen zijn niet verplicht.

Indien gedragen dan:

- bij lange mouwen (mouwen over het ellebooggewricht), korte handschoenen;
- bij korte mouwen (mouwen boven het ellebooggewricht), lange handschoenen.

4. SJERP

Deze is niet verplicht.

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een stola, halsbont of schouderbedekking wordt gedragen, draagt men de sjerp eronder.

5. BLOEMEN

- alleen een levend bloemenboeket is toegestaan;
- het boeket wordt gedragen in de rechterhand (zie voorbeeldfoto's Paragraaf 5.6).

6. SCHOEISEL EN (PANTY)KOUSEN

- *aangepast aan de kleding, goed verzorgd en onderhouden*;
- geen pantoffels, sandalen, klompschoenen, sportschoenen e.d.;
- het dragen van (panty)kousen is verplicht.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.3 MOOISTE SCHUTTERS-KONINGIN

Hierin wordt verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de koningsvogel heeft behaald. Indien een vrouw de koningstitel behaalt (schutterskoningin), kan zij deelnemen als mooiste schutterskoningin.

Toelichting

De beoordeling geschiedt in twee kledingsvormen:

a) uniform

b) jurk

- voor de beoordeling in uniform, mag de rang of functie niet van invloed zijn op de beoordeling
- bij de beoordeling is de uitvoering van de exercitie niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

N.B. De schutterskoningin die deelneemt aan de wedstrijd mooiste schutterskoningin kan niet deelnemen aan de wedstrijd mooiste koningspaar.

Indien de schutterskoningin in jurk niet uitreed als mooiste schutterskoningin kan zij wel meedingen als mooiste koningin (zonder koningszilver). Zie wedstrijdonderdeel 2.2.

Beoordelingspunten in uniform:

1. KLEDING

- pasvorm uniform, onderhoud;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd;
- indien in uniform van marketentster: het vaatje en mandje worden hierbij niet gedragen.

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud en zover van toepassing, de kleurencombinatie van het uniform;
- lauwertak is niet verplicht: indien een lauwertak is aangebracht, moet deze zilverkleurig zijn.

3. HANDSCHOENEN

- voor zover voorgeschreven, goed passend en schoon .

4. SCHOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;
- wordt door de schutterij, waarvan de schutterskoning deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de schutterskoningin toegestaan.

5. KONINGSZILVER

- koningsvogel vasthouden in de rechterhand;
- het zilver (ook op de rugzijde) gelijkmatig verdeeld en ordelijk gerangschikt;
- het geheel dient goed onderhouden te zijn;
- Ter bescherming van de kleding is een kazuifel toegestaan, mits de kleur met de kleding harmonieert;
- gezien de ouderdom en het voorkomen van slijtage door het poetsen, mag het niet gepoetst zijn van het zilver, niet worden meegenomen in de beoordeling.

6. SJERP

Deze is niet verplicht;

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- de sjerp wordt over het uniform gedragen.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

Houding met opgestoken sabel is niet van toepassing bij de schutterskoningin.

Beoordelingspunten in jurk:

1. KLEDING

- lange jurk (lengte minimaal tot enkel) midi en mini zijn niet toegestaan;
- pasvorm/snit en staat van onderhoud en zover toepasselijk in de kleurencombinatie van de schutterij .

2. KAPSEL EN HOOFBEDIKKING

- het kapsel dient uitstekend verzorgd te zijn;
- een diadeem of kroontje is niet verplicht;
- indien een diadeem of kroontje wordt gedragen, dan moet het zilverkleurig zijn;
- het dragen van een hoed of hoofddekking is toegestaan bij deze kledingvorm.

3. HANDSCHOENEN

Handschoenen zijn niet verplicht.

Indien gedragen dan:

- bij lange mouwen (mouwen over het ellebooggewricht), korte handschoenen;
- bij korte mouwen (mouwen boven het ellebooggewricht), lange handschoenen.

4. KONINGSZILVER

- bij schutterskoningin in jurk wordt slechts de koningsvogel gedragen;
- de koningsvogel vasthouden met de rechterhand;
- het overige koningszilver wordt dus niet gedragen bij deze kledingsvorm.

5. SCHOEISEL EN (PANTY)KOUSEN

- aangepast aan de kleding, goed verzorgd en onderhouden;
- geen pantoffels, sandalen, klompschoenen, sportschoenen e.d.;
- het dragen van (panty)kousen is verplicht.

6. SJERP

Deze is niet verplicht;

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in **ó**f Nederlandse driekleur: rood boven, **ó**f oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een stola, halsbont of schouderbedekking wordt gedragen, draagt men de sjerp eronder.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

Bloemen zijn niet van toepassing bij de schutterskoningin in beide kledingvormen.

2.4 MOOISTE KONINGSPAAR

Toelichting

- de beoordeling geschiedt in twee kledingvormen:
 - a. uniform;
 - b. jacquet.
- als uitgangspunt gelden de normen voor **mooiste koning** en **mooiste koningin**;
- de koningin loopt rechts van de koning, zodat zij geen hinder heeft van een eventueel gedragen sabel, degen, klewang of rapier en legt de linkerhand op de onderarm van de koning;
- ook bij deelname aan de wedstrijden op het feestterrein blijft zij rechts van de koning en legt de linkerhand op de onderarm van de koning; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).
- als aan het koningspaar gevolg is toegevoegd, (hofdames, pages of dergelijke) mogen zij niet aan deze wedstrijd deelnemen. Het koningspaar dient dus zonder gevolg uit te treden.
- bij de beoordeling is de uitvoering van de exercitie niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

N.B. De koning, die deelneemt aan de wedstrijd **mooiste koningspaar**, mag **niet** deelnemen aan de wedstrijd **mooiste koning**.

Tijdens het O.L.S. is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KONINGSPAREN**.

De **koningin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste koningspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste koningin**.

Na de beoordeling bij **mooiste koningspaar** kan de koningin op het feestterrein blijven tot zij ook afzonderlijk, door twee **extra** juryleden, als koningin is beoordeeld.

Het is de juryleden **niet** toegestaan om het koningszilver aan te raken.

Indien er een vrouwelijke koning (schutterskoningin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de koningstitel heeft behaald, draagt ze het **koningszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**.

Indien een **vrouw** de **koningstitel** behaalt (**schutterskoningin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste koningin (zonder koningszilver), echter niet als mooiste koning.

BEOORDELINGSPUNTEN

Als paar, naast die van koning en koningin afzonderlijk.

1. KLEDING

- De kleurencombinatie van de kleding van koning en koningin moet een harmonisch geheel vormen.

2. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.5 MOOISTE KEIZER

Toelichting

De beoordeling geschiedt in twee kledingvormen:

- a. uniform;
- b. jacquet.

Een jacquet bestaat uit een lange, zwarte jas met rond weggesneden voorpanden, die naar achteren toe langer uitlopen. De jas wordt met één knoop gesloten. De broek is zwart-grijs gestreept of effen grijs. Onder de jas wordt een wit overhemd gedragen met blinde knoopsluiting en dubbele manchetten. De stropdas is grijs, zwart of wit. Het gilet, dat over het overhemd wordt gedragen, is grijs of zwart. **Het gilet wordt dichtgeknoopt gedragen, op de onderste knoop na.** De handschoenen zijn grijs of wit. De hoge hoed is grijs of zwart. De schoenen zijn zwart.

- een zwarte pantalon met jacquet, waarop goudborduur is aangebracht, wordt beschouwd als uniform.
- bij de beoordeling is de uitvoering van de exercitie niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

N.B. De keizer, die deelneemt aan de wedstrijd **mooiste keizerspaar**, mag **niet** deelnemen aan de wedstrijd **mooiste keizer**.

Tijdens het O.L.S. is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KEIZERSPAREN**.

De **keizerin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste keizerspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste keizerin**.

Na de beoordeling bij **mooiste keizerspaar** kan de keizerin op het feestterrein blijven tot zij ook afzonderlijk, door twee **extra** juryleden, als keizerin is beoordeeld.

Het is de juryleden **niet** toegestaan om het keizerszilver aan te raken.

Indien er een vrouwelijke keizer (schutterskeizerin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de keizerstitel heeft behaald, draagt ze het **keizerszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**.

Indien een **vrouw** de **keizerstitel** behaalt (**schutterskeizerin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste keizerin (zonder keizerszilver), echter niet als mooiste keizer.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. KLEDING

- pasvorm en onderhoud;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd;
- in jacquet: wit overhemd met bijpassende stropdas, gilet, hoge hoed en handschoenen (of de zwarte combinatie of de grijze combinatie).

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud en voor zover van toepassing, de kleurencombinatie van het uniform;
- lauwertak is niet verplicht; indien een lauwertak is aangebracht, moet deze goudkleurig zijn;
- een grijze hoed wordt gedragen bij een grijs jacquet.

3. HANDSCHOENEN

- goed passend en schoon; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6)
- in de kleur wit of in de kleur grijs. Grijze handschoenen indien een grijs gilet met grijze hoge hoed wordt gedragen.

4. SOKKEN, ANKLETS, BEENKAPPEN

- effen zwarte sokken;
- bij een grijs jacquet echter effen grijze sokken;
- anklets of beenkappen goed passend en schoon.

5. SCHOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;

- wordt door de schutterij, waarvan de keizer deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de keizer toegestaan;
- bij een jacquet worden altijd zwarte schoenen gedragen.

6. KEIZERSZILVER

- eigen keizersplaat verplicht; de keizer mag daarnaast de platen van zijn voorganger(s) dragen;
- het geheel dient goed onderhouden te zijn;
- ter bescherming van de kleding is een kazuifel toegestaan, mits de kleur met de kleding harmonieert;
- gezien de ouderdom en het voorkomen van slijtage door het poetsen, mag het niet gepoetst zijn van het zilver niet worden meegenomen in de beoordeling.

7. ONDERSCHIEDINGEN

- De draagwijze van onderscheidingen is op één plaats centraal in dit normenboek opgenomen, zie paragraaf 0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN, punt 3.
- Voor de draagwijze van onderscheidingen in combinatie met wedstrijdmedailles wordt verwezen naar Paragraaf 5.4. Een keizer in jacquet draagt in het knoopsgat een draagteken behorende bij de graad.

8. HOUDING MET OPGESTOKEN SABEL

Op de plaats en in de houding:

- de sabel of degen is een attribuut voor een keizer in uniform. Indien een sabel wordt gedragen, dient deze voorzien te zijn van een dragon, zie Paragraaf 5.1;
- de draaghouding van de sabel is beschreven in Paragraaf 5.2 DRAAGHOUDING SABEL;
- wordt een degen gedragen dan wordt deze niet vastgehouden;
- het al of niet dragen van een sabel of degen wordt niet in de beoordeling meegenomen;
- wordt de sabel gedragen, dan wordt de juiste draaghouding van de sabel wél in de beoordeling meegenomen.

9. SJERP

Deze is niet verplicht.

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een **uniform** wordt gedragen: de sjerp over het uniform;
- bij een **jacquet** wordt de sjerp over het vest en onder het jacquet gedragen.

10. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.7 MOOISTE SCHUTTERSKEIZERIN

Hierin wordt verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de keizersvogel heeft behaald. Indien een vrouw de keizerstitel behaalt (schutterskeizerin), kan zij deelnemen als mooiste schutterskeizerin.

Toelichting

De beoordeling geschiedt in twee kledingsvormen:

- a) uniform
- b) jurk
 - voor de beoordeling in uniform, mag de rang of functie niet van invloed zijn op de beoordeling
 - bij de beoordeling is de uitvoering van de exercitie niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

N.B. De schutterskeizerin die deelneemt aan de wedstrijd mooiste schutterskeizerin kan niet deelnemen aan de wedstrijd mooiste keizerspaar.

Indien de schutterskeizerin in jurk niet uittreed als mooiste schutterskeizerin kan zij wel meedingen als mooiste keizerin (zonder keizerszilver). Zie wedstrijdonderdeel 2.6.

Beoordelingspunten in uniform:

1. KLEDING

- pasvorm uniform, onderhoud;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd;

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud en zover van toepassing, de kleurencombinatie van het uniform;
- lauwertak is niet verplicht: indien een lauwertak is aangebracht, moet deze goudkleurig zijn.

3. HANDSCHOENEN

- voor zover voorgeschreven, goed passend en schoon.

4. SCHOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;
- wordt door de schutterij, waarvan de schutterskeizer deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de schutterskeizerin toegestaan.

5. KEIZERSZILVER

- eigen keizersplaat verplicht; de keizer mag daarnaast de platen van zijn voorganger(s) dragen;
- Ter bescherming van de kleding is een kazuifel toegestaan, mits de kleur met de kleding harmonieert;
- gezien de ouderdom en het voorkomen van slijtage door het poetsen, mag het niet gepoetst zijn van het zilver, niet worden meegenomen in de beoordeling.

6. SJERP

Deze is niet verplicht.

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een stola, halsbont of schouderbedekking wordt gedragen, draagt men de sjerp eronder.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

Houding met opgestoken sabel is niet van toepassing bij de schutterskeizerin.

Beoordelingspunten in jurk:

1) KLEDING

- lange jurk (lengte minimaal tot enkel) midi en mini zijn niet toegestaan;
- pasvorm/snit en staat van onderhoud en zover toepasselijk in de kleurencombinatie van de schutterij .

2. KAPSEL EN HOOFBEDIKKING

- het kapsel dient uitstekend verzorgd te zijn;
- een diadeem of kroontje is niet verplicht;
- indien een diadeem of kroontje wordt gedragen, dan moet het goudkleurig zijn.
- het dragen van een hoed of hoofddekking is toegestaan bij deze kledingvorm.

3. HANDSCHOENEN

Handschoenen zijn niet verplicht.

Indien gedragen dan:

- bij lange mouwen (mouwen over het ellebooggewricht), korte handschoenen;
- bij korte mouwen (mouwen boven het ellebooggewricht), lange handschoenen.

4. KEIZERSZILVER

- bij schutterskeizerin in jurk wordt slechts de keizersvogel gedragen;
- de keizersvogel wordt vasthouden met de rechterhand;
- **het overige keizerszilver wordt dus niet gedragen bij deze kledingsvorm.**

5. SCOEISEL EN (PANTY)KOUSSEN

- aangepast aan de kleding, goed verzorgd en onderhouden;
- geen pantoffels, sandalen, klompschoenen, sportschoenen e.d.;
- het dragen van (panty)kousen is verplicht.

6. SJERP

Deze is niet verplicht;

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een stola, halsbont of schouderbedekking wordt gedragen, draagt men de sjerp eronder.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

Bloemen zijn niet van toepassing bij de schutterskeizerin in beide kledingvormen.

2.6 MOOISTE KEIZERIN

Toelichting

De beoordeling geschiedt in één categorie.

- kleding aangepast aan de weersomstandigheden, bijvoorbeeld stola, halsbont of schouderbedekking is toegestaan;
- het gebruik van een paraplu is bij slechte weersomstandigheden toegestaan;
- een keizerin draagt geen wedstrijdmedailles en geen onderscheidingen.

Tijdens het O.L.S. is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KEIZERSPAREN**.

De **keizerin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste keizerspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste keizerin**.

Na de beoordeling bij **mooiste keizerspaar** kan de keizerin op het feestterrein blijven tot zij ook afzonderlijk, door twee **extra** juryleden, als keizerin is beoordeeld.

Indien er een vrouwelijke keizer (schutterskeizerin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de keizerstitel heeft behaald, draagt ze het **keizerszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**.

Indien een **vrouw** de **keizerstitel** behaalt (**schutterskeizerin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste keizerin (zonder keizerszilver), echter niet als mooiste keizer.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. KLEDING

- pasvorm/snit en staat van onderhoud;
- lange jurk (lengte minimaal tot de enkel); midi en mini zijn niet toegestaan.

2. KAPSEL EN HOOFDBEDEKKING

- het kapsel dient verzorgd te zijn;
- een diadeem of kroontje is niet verplicht; indien een diadeem of kroontje wordt gedragen, dan moet het goudkleurig zijn;
- het dragen van een hoed is toegestaan.

3. HANDSCHOENEN

Indien gedragen dan:

Handschoenen zijn niet verplicht.

- bij lange mouwen (mouwen over het ellebooggewricht), korte handschoenen;
- bij korte mouwen (mouwen boven het ellebooggewricht), lange handschoenen.

4. SJERP

Deze is niet verplicht.

- indien gedragen, dan over de rechterschouder naar linkerheup in óf Nederlandse driekleur: rood boven, óf oranje;
- indien gedragen als onderdeel van orden versiersel: uiteinden voorzien van strik en orden;
- indien een stola, halsbont of schouderbedekking wordt gedragen, draagt men de sjerp eronder.

5. BLOEMEN

- alleen een levend bloemenboeket is toegestaan;
- het boeket wordt gedragen in de rechterhand. (zie voorbeeldfoto's Paragraaf 5.6).

6. SCHOEISEL EN (PANTY)KOUSEN

- aangepast aan de kleding, goed verzorgd en onderhouden;

- geen pantoffels, sandalen, klompschoenen, sportschoenen e.d.;
- het dragen van (panty)kousen is verplicht.

7. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.8 MOOISTE KEIZERSPAAR

Toelichting

- De beoordeling geschiedt in twee kledingvormen:
 - - uniform;
 - - jacquet.
- als uitgangspunt gelden de normen voor **mooiste keizer** en **mooiste keizerin**;
- de keizerin loopt rechts van de keizer, zodat zij geen hinder heeft van een eventueel gedragen sabel, degen, klewang of rapier en legt de linkerhand op de onderarm van de keizer.
- ook bij deelname aan de wedstrijden op het feestterrein blijft zij rechts van de keizer en legt de linkerhand op de onderarm van de keizer. (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6)
- als aan het keizerspaar gevolg is toegevoegd, (hofdames, pages of dergelijke) mogen zij niet aan deze wedstrijd deelnemen, het keizerspaar dient dus zonder gevolg uit te treden.

N.B. De keizer, die deelneemt aan de wedstrijd **mooiste keizerspaar**, mag **niet** deelnemen aan de wedstrijd **mooiste keizer**.

Tijdens het O.L.S. is extra aandacht vereist bij de beoordeling van **KEIZERSPAREN**.

De **keizerin kan tweemaal worden beoordeeld**:

- bij het onderdeel **mooiste keizerspaar**;
- bij het onderdeel **mooiste keizerin**.
- Na de beoordeling bij **mooiste keizerspaar** kan de keizerin op het feestterrein blijven tot zij ook afzonderlijk als keizerin door twee **extra** juryleden, is beoordeeld.

Het is de juryleden **niet** toegestaan om het keizerszilver aan te raken.

Indien er een vrouwelijke keizer (schutterskeizerin) is, wordt hieronder verstaan: zij die haar waardigheid heeft te danken aan het feit dat zij de keizerstitel heeft behaald, draagt ze het **keizerszilver wel** tijdens de **optocht**, maar **niet** tijdens de wedstrijden op het **feestterrein**.

Indien een **vrouw** de **keizerstitel** behaalt (**schutterskeizerin**), kan zij, mits zij een jurk draagt, wel meedingen als mooiste keizerin (zonder keizerszilver), echter niet als mooiste keizer.

BEOORDELINGSPUNTEN

Als paar, naast die van keizer en keizerin afzonderlijk

1. KLEDING

- De kleurencombinatie van de kleding van keizer en keizerin moet een harmonisch geheel vormen.

2. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.9 MOOISTE HOFDAME(GROEP)

Toelichting

Hofdames worden per vereniging beoordeeld in de categorie:

- hofdames worden per vereniging in de categorie:
 - individueel
 - of
 - als groep, (= twee (2) of meer personen)beoordeeld;
- het is niet mogelijk om door één en dezelfde persoon aan beide categorieën deel te nemen;
- evenmin is het voor de vereniging mogelijk aan beide categorieën deel te nemen;
- kleding aangepast aan de weersomstandigheden, bijvoorbeeld stola, halsbont of schouderbedekking is toegestaan;
- het gebruik van een paraplu is bij slechte weersomstandigheden toegestaan.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. KLEDING

- pasvorm/snit en staat van onderhoud;
- lange jurk (lengte minimaal tot de enkel); midi en mini zijn niet toegestaan;
- de kleurencombinatie van de kleding van de hofdames moet een harmonisch geheel vormen mede in relatie tot het uniform van de schutterij.

2. KAPSEL EN HOOFDBEDEKKING

- het kapsel dient verzorgd te zijn;
- het dragen van een diadeem, kroontje is niet toegestaan.

3. HANDSCHOENEN

Handschoenen zijn niet verplicht.

Indien gedragen dan:

- bij lange mouwen (mouwen over het ellebooggewricht), korte handschoenen;
- bij korte mouwen (mouwen boven het ellebooggewricht), lange handschoenen.

4 .BLOEMEN

Bloemen zijn niet verplicht

- **indien gedragen** dan is alleen een levend bloemenboeket toegestaan;
- **indien gedragen** dan wordt het boeket in de rechterhand vastgehouden.

5. SCOEISEL EN (PANTY)KOUSEN

- aangepast aan de kleding, goed verzorgd en onderhouden;
- geen pantoffels, sandalen, klompschoenen, sportschoenen e.d.;
- het dragen van (panty)kousen is verplicht.

6. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.10 MOOIST GEKLEDE GENERAAL

Toelichting

- het aantal generaals bij een schutterij is **maximaal** vier; per vereniging mag slechts één generaal ter beoordeling aan de wedstrijd deelnemen;
- doet een generaal mee aan de beoordeling **mooist geklede generaal**, dan kan hij **niet** meer deelnemen aan de wedstrijd **modelste generaal**;
- in de categorie van **mooist geklede generaal** worden aan de deelnemers géén vragen gesteld.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORM

- pasvorm, onderhoud en kleurencombinatie;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd.

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud.

3. HANDSCHOENEN

- in de kleur wit;
- goed passend en schoon. (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6)

4. SOKKEN, BEENKAPPEN

- effen zwarte sokken;
- of
- beenkappen passend bij het uniform;
- goed onderhouden.

5. SCOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;
- wordt door de schutterij waarvan de generaal deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de generaal toegestaan.

6. ONDERSCHIEDINGEN

- de draagwijze van onderscheidingen is op één plaats centraal in dit normenboek opgenomen, zie paragraaf 0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN, punt 3.
- voor de draagwijze van onderscheidingen in combinatie met wedstrijdmedailles wordt verwezen naar Paragraaf 5.4

7. HOUDING MET OPGESTOKEN SABEL

- de sabel dient voorzien te zijn van een **dragon**, zie hoofdstuk 5.1;
- de sabel dient goed verzorgd en onderhouden te zijn;
- de houding is als **ongewapend** met dien verstande dat de linkerhand de schede omvat, de vingers zodanig aan de achterzijde, dat de sabel rechtstandig blijft; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).
- indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.

8. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet waardig zijn.

.

2.11 MODELSTE GENERAAL

Toelichting

- het aantal generaals bij een schutterij is **maximaal** vier; per vereniging mag slechts één generaal ter beoordeling aan de wedstrijd deelnemen;
- doet een generaal mee aan de beoordeling **modelste generaal**, dan kan hij **niet** meer deelnemen bij de wedstrijd **mooiest geklede generaal**;
- voor de beoordeling van **modelste generaal**, wordt uitgegaan van de uitmonstering en rangonderscheidingstekens, passend bij het betreffende uniform;
- bij de beoordeling van **MODELSTE GENERAAL** wordt beoordeeld of de uitmonstering en rangaanduiding passend zijn bij het betreffende uniform. Een deelnemer aan de wedstrijd **modelste generaal** mag niet veronderstellen, dat ieder jurylid volledig op de hoogte is van de juiste reglementen, omtrent uitmonstering en rangonderscheidingstekens;
- **hij dient een historisch verantwoorde omschrijving van het uniform aan de jury ter hand te stellen**;
- rangonderscheidingstekens dienen te zijn volgens model, behorende bij het gedragen uniform.
- bij de beoordeling wordt speciaal gelet op kennis van uitmonstering en rangaanduiding alsmede het beheersen van de exercitie.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORM

- gemaakt volgens voorgeschreven model;
- pasvorm, onderhoud en kleurencombinatie;
- uitmonstering niet beschadigd of verkleurd.

2. HOOFDDEKSEL

- pasvorm en onderhoud.

3. HANDSCHOENEN

- in de kleur wit;
- goed passend en schoon. (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).

4. SOKKEN, BEENKAPPEN

- effen zwarte sokken;
of
- beenkappen passend bij het uniform;
- goed onderhouden.

5. SCOEISEL

- zwart en goed gepoetst, geen afgetrapte hakken of breuken in het bovenleer;
- wordt door de schutterij waarvan de generaal deel uitmaakt, een andere kleur schoeisel gedragen, dan is dit ook voor de generaal toegestaan.

6. ONDERSCHIEDINGEN

De draagwijze van onderscheidingen is op één plaats centraal in dit normenboek opgenomen, zie paragraaf 0.1 PRAKTISCHE AANWIJZINGEN, punt 3. Voor de draagwijze van onderscheidingen in combinatie met wedstrijdmedailles wordt verwezen naar Paragraaf 5.4.

7. HOUDING MET OPGESTOKEN SABEL

- de sabel dient voorzien te zijn van een **dragon**, zie hoofdstuk 5.1;
- de sabel dient goed verzorgd en onderhouden te zijn.
- de houding is als **ongewapend** met dien verstande dat de linkerhand de schede omvat, de vingers zodanig aan de achterzijde, dat de sabel rechtstandig blijft; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).
- indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.

8. EVENTUELE VRAGEN/OPDRACHTEN

Vragen:

- er kunnen vragen gesteld worden, betrekking hebbende op de rang, (de historie van) het uniform en dergelijke;
- vragen dienen betrekking te hebben op het betreffende exercitiereglement hetwelk door de vereniging gevoerd wordt;

Opdrachten:

- het uitvoeren van handelingen met de sabel, onder andere: het trekken van de sabel, het groeten en het opsteken;
- het uitvoeren van bepaalde exercitie-oefeningen.

9. ALGEMENE INDRUK

- goede militaire houding en correct optreden;
- de algehele presentatie moet waardig zijn.

2.12 BESTE BIELEMAN(GROEP)

Toelichting

- bielemannen worden per vereniging in de categorie:
 - individueel
 - of
 - als groep, (= twee (2) of meer personen)
- beoordeeld;
- het is niet mogelijk om door één en dezelfde persoon aan beide categorieën deel te nemen;
- evenmin is het voor de vereniging mogelijk aan beide categorieën deel te nemen;
- het wapenonderscheidingsteken van de sappeur, twee gekruiste bijlen, is bij bielemannen niet toegestaan.

Het is de juryleden niet toegestaan om attributen/zaken uit of in de handen te nemen, of om de uitmonstering, het uniform en/of kleding aan te raken. Wel kan aan de beoordeelde(n) gevraagd worden een en ander te tonen.

Het is aan een jurylid niet toegestaan, andere of meerdere materialen, die niet zijn opgenomen in de betreffende norm, te eisen of deze in de beoordeling te betrekken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. BROEK EN KIEL

- witte broek met blauwe kiel;
- bonte boerenzakdoek, geknoopt als halsdoek, met als hoofdkleur rood of blauw.

2. VOORSCHOOT

- gemaakt van wit, zwart of bruin leer, imitatieleer is niet toegestaan.

3. HOOFDDEKSEL

- kolbak

4. SCOEISEL

- klompen, halfhoge laarzen of schoenen;
- goed onderhouden.

5. HANDSCHOENEN

Handschoenen zijn niet verplicht. Indien gedragen, dan:

- witte leren kaphandschoenen.

6. BIJL

- metalen bijl met houten steel;
- sneebeschermer is verplicht en mag niet voorzien zijn van drukknopen;
- de bijl wordt steeds gedragen over de rechterschouder.

7. BAARD

- zowel een echte baard als een namaakbaard zijn toegestaan;
- een echte baard levert bij de beoordeling geen aftrekpunten op, maar levert ook geen extra punten op;
- onder een baard wordt verstaan een baard met snor.

8. TAS

- leren tas, gedragen aan de linkerzijde, waarbij de draagriem gedragen wordt over de rechterschouder naar de linkerheup;
- bij voorkeur in de kleur van de voorschoot.

9. INHOUD TAS

Alleen en verplicht:

- nijptang, hamer, touw, spijkers, draad en wetsteen;
- alle voorwerpen moeten voor daadwerkelijk gebruik geschikt zijn.

10. ONDERSCHIEDINGEN

- Mogen gedragen worden, op het borstgedeelte van de voorschoot en dienen bevestigd te worden volgens rangorde (zie ook Paragraaf 5.4).

11. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet correct zijn.

2.13 BESTE SAPPEUR(GROEP)

Toelichting

- sappeurs worden per vereniging in de categorie:
 - individueel
 - of
 - als groep, (= twee (2) of meer personen)beoordeeld;
- het is niet mogelijk om door één en dezelfde persoon aan beide categorieën deel te nemen;
- evenmin is het voor de vereniging mogelijk aan beide categorieën deel te nemen;
- sappeurs worden alleen verwacht bij geweerdragende schutterijen in een historische militair uniform;
- eigen baard of snor zijn toegestaan;
- de sappeur van een geweerdragende schutterij is verplicht om tijdens de beoordeling een geweer te dragen.

Het is de juryleden niet toegestaan om attributen/zaken uit of in de handen te nemen, of om de uitmonstering, het uniform en/of kleding aan te raken. Wel kan aan de beoordeelde(n) gevraagd worden een en ander te tonen.

Het is aan een jurylid niet toegestaan, andere of meerdere materialen, die niet zijn opgenomen in de betreffende norm, te eisen of deze in de beoordeling te betrekken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORM

- zoals door de schutterij wordt gedragen;
- pasvorm en onderhoud;
- op beide bovenmouwen van het uniform twee gekruiste bijlen; (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).
- bij een donker uniform uitgevoerd in rood, bij een rood uniform uitgevoerd in zwart.

2. VOORSCHOOT

- gemaakt van wit, zwart of bruin leer, imitatieleer is niet toegestaan.

3. HOOFDDEKSEL

- Kolbak of sjako voorzien van een witte of rode pompon.

4. SCHOEISEL

- zoals door de schutterij wordt gedragen;
- goed onderhouden.

5. HANDSCHOENEN

- witte leren kaphandschoenen.

6. BIJL

- metalen bijl met houten steel;
- sneebeschermer is verplicht en mag niet voorzien zijn van drukknopen;

7. BEWAPENING

- de sappeur van geweer dragende schutterijen is verplicht om ook tijdens de beoordeling op het feestterrein, aan de draagriem en over de rechterschouder, een geweer te dragen.

8. RANSEL, PATROONTASSEN

- de leren patroontassen worden gedragen aan een koppel vóór het lichaam;
- de inhoud van ransel en patroontassen mag niet gecontroleerd worden.

9. ONDERSCHIEDINGEN

- Mogen gedragen worden, op het borstgedeelte van de voorschoot en dienen bevestigd te worden volgens rangorde (zie ook Paragraaf 5.4).

10. ALGEMENE INDRUK

- de algehele presentatie moet correct zijn.

2.14 BESTE MARKETENTSTER(GROEP)

Toelichting

- marketentsters worden per vereniging in de categorie:
 - individueel
 - of
 - als groep, (= twee (2) of meer personen)beoordeeld;
- het is niet mogelijk om door één en dezelfde persoon aan beide categorieën deel te nemen;
- evenmin is het voor de vereniging mogelijk aan beide categorieën deel te nemen;
- de kleding dient te harmoniëren met de uniformen van de schutterij.

Het is de juryleden niet toegestaan om attributen/zaken uit of in de handen te nemen, of om de uitmonstering, het uniform en/of kleding aan te raken. Wel kan aan de beoordeelde(n) gevraagd worden een en ander te tonen.

Het is aan een jurylid niet toegestaan, andere of meerdere materialen, die niet zijn opgenomen in de betreffende norm, te eisen of deze in de beoordeling te betrekken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. HOUDING

- kalm en waardig.

2. VAATJE

- houten vaatje;
- aan draagriem over de rechterschouder naar de linkerheup;
- kraantje niet van kunststof;
- inhoud vaatje: sterke drank;
- temperatuur van de drank is géén beoordelingspunt.

3. MANDJE OF KORFJE

Inhoud mand of korfje:

- glaasje (het glaasje mag ook in de hand worden vastgehouden);
- bruikbaar mes met een houten handgreep. Géén gekarteld mes. Een kunststof handgreep is in ieder geval niet toegestaan. Een handvat van een ander materiaal dan hout, behoudens kunststof, is toegestaan, mits dit vooraf bij de jury is gemeld.
- handdoek, afdekdoek en servet;
- brood, kaas en worst;
- snijplankje (niet verplicht).
(zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6).

4. HYGIËNE

- de kraan van het vaatje alsmede de gebruiksvoorwerpen in het mandje of korfje moeten schoon zijn.

5. GELDBUIDEL

- van stof of leer **onder** schort(je), geen imitatieleer;
- de inhoud mag niet gecontroleerd worden.

6. KLEDING

- juiste pasvorm;
- hoofdbedekking, kousen en schoeisel dienen schoon en goed onderhouden te zijn;
- handschoenen zijn niet verplicht.

7. HANDELINGEN

Gevraagd kan worden het verrichten van een of meer van onderstaande handelingen:

- het afsnijden van kaas, worst en/of brood;
- het tappen van een glaasje drank;

- indien handschoenen worden gedragen, worden deze bij het verrichten van handelingen niet aangehouden;
- de wijze van presenteren van spijs en drank wordt in de beoordeling meegenomen.

8. ALGEMENE INDRUK

- dient correct, charmant en netjes te zijn.

2.15 BESTE SOETELAARSTER(GROEP)

Toelichting

- soetelaarsters worden per vereniging in de categorie:
 - individueel
 - of
 - als groep, (= twee (2) of meer personen)beoordeeld;
- het is niet mogelijk om door één en dezelfde persoon aan beide categorieën deel te nemen;
- evenmin is het voor de vereniging mogelijk aan beide categorieën deel te nemen;
- de kleding dient te harmoniëren met de uniformen van de schutterij.

Het is de juryleden niet toegestaan om attributen/zaken uit of in de handen te nemen, of om de uitmonstering, het uniform en/of kleding aan te raken. Wel kan aan de beoordeelde(n) gevraagd worden een en ander te tonen.

Het is aan een jurylid niet toegestaan, andere of meerdere materialen, die niet zijn opgenomen in de betreffende norm, te eisen of deze in de beoordeling te betrekken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. HOUDING -

- kalm en waardig.

2. KRUIK

- aardewerk, geglazuurd;
- afgesloten met kurk;
- geen kunststof onderdelen;
- inhoud kruik: sterke drank;
- temperatuur van de drank is géén beoordelingspunt.

3. MANDJE OF KORFJE

Inhoud mand of korfje:

- glaasje (het glaasje mag ook in de hand worden vastgehouden);
- bruikbaar mes met een houten handgreep. Géén gekarteld mes. Een kunststof handgreep is in ieder geval niet toegestaan. Een handvat van een ander materiaal dan hout, behoudens kunststof, is toegestaan, mits dit vooraf bij de jury is gemeld.
- handdoek, afdekdoek en servet;
- brood, kaas en worst of rauwe ham;
- snijplankje (niet verplicht);
- kruik. (zie voorbeeldfoto Paragraaf 5.6)

4. HYGIËNE

- de gebruiksvoorwerpen in het mandje of korfje moeten schoon zijn.

5. GELDBUIDEL

- van stof of leer **onder** schort(je), geen imitatieleer;
- de inhoud mag niet gecontroleerd worden.

6. KLEDING

- juiste pasvorm;
- hoofdbedekking, kousen en schoeisel dienen schoon en goed onderhouden te zijn;
- handschoenen zijn niet verplicht.

7. HANDELINGEN

Gevraagd kan worden het verrichten van een of meer van onderstaande handelingen:

- het afsnijden van kaas, worst of rauwe ham en/of brood;

- het tappen van een glaasje drank;
- indien handschoenen worden gedragen, worden deze bij het verrichten van handelingen niet aangehouden;
- de wijze van presenteren van spijs en drank wordt in de beoordeling meegenomen.

8. ALGEMENE INDRUK

- dient correct, charmant en netjes te zijn.

2.16 BESTE HOSPITAALSOLDAAT

Toelichting

- de hospitaalsoldaat draagt het uniform van de schutterij waarvan hij deel uitmaakt;
- hygiëne is voor de hospitaalsoldaat een eerste vereiste, zowel wat zijn persoon, uniform als tas met inhoud betreft;
- de plaats van de hospitaalsoldaat is achter het laatste rot van de schutterij, aan de zijde van het defilé.

Het is de juryleden niet toegestaan om attributen/zaken uit of in de handen te nemen, of om de uitmonstering, het uniform en/of kleding aan te raken. Wel kan aan de beoordeelde(n) gevraagd worden een en ander te tonen.

Het is aan een jurylid niet toegestaan, andere of meerdere materialen, die niet zijn opgenomen in de betreffende norm, te eisen of deze in de beoordeling te betrekken.

BEOORDELINGSPUNTEN

1. UNIFORM

- pasvorm en onderhoud;
- aanduiding herkenbaarheid als hospitaalsoldaat.

2. TAS MET INHOUD

Historisch verantwoord

- linnen verband;
- ruwe watten;
- schaar;
- bruikbaar mes, géén gekarteld mes en/of een kunststof handgreep;
- scalpel;
- naalden;
- kruiden;
- zalfjes;
- flesje jenever of cognac.

of

Moderne opvatting, minimaal:

- snelverband;
- jodium;
- schaar;
- pincet;
- veiligheidsspelden;
- verbandbevestigings;
- mitella;
- drukverband.

De tas met inhoud mag tijdens de beoordeling op hygiënische staat en praktische bruikbaarheid gecontroleerd worden.

3. VENDELZWAAIEN

3.1 VENDEISEN

Toelichting

Het verdient aanbeveling, kleurige en versierde vendels te gebruiken c.q. aan te schaffen en daarbij rekening te houden met kleuren van schutterrij, patroonheilige, symboliek, emblemen enzovoorts.

Vendel bij senioren

- de genoemde maten zijn minimaal, exclusief de stokzoom;
- al naar gelang de stof varieert het gewicht;
- met lichtere stoffen dient men voorzichtig te zijn;
- een groot vendel bevordert het **gedragen zwaaien**, dat daardoor dan niet te snel kan gebeuren.

De stok

- deze moet van hout zijn, bijvoorbeeld essen, eiken, limba of grenen;
- de stok moet zo lang zijn, dat bij loodrechte stand het diagonaal afhangend vendel de grond niet raakt;
- de stok moet uit één stuk zijn en in dikte tapsgewijze naar boven iets aflopen.

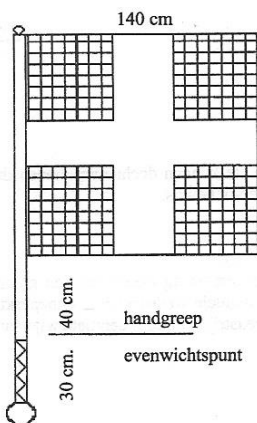
Vendel bij jeugd

- de genoemde maten zijn minimaal, exclusief de stokzoom;
- al naar gelang de stof varieert het gewicht.

De stok

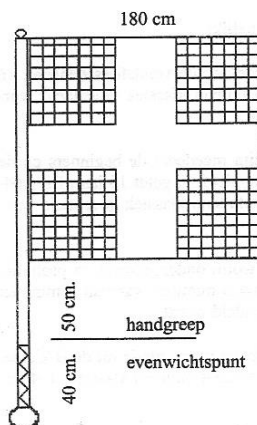
- deze moet van hout zijn, bijvoorbeeld essen, eiken, limba of grenen;
- de stok moet zo lang zijn, dat bij loodrechte stand het diagonaal afhangend vendel de grond niet raakt;
- de stok moet uit één stuk zijn en in dikte tapsgewijze naar boven iets aflopen.

Afmetingen en gewicht

Jeugd t/m 17 jaar

vendel	140 x 140 cm.
zoom	5 cm.
stoklengte	210 cm.
stokdiameter	2,4 cm.
knopdiameter	6,5 cm.
buisdiameter	2,5 cm.
gewicht knop	± 2000 gram
gewicht vendel	± 200 gram
gewicht stok	± 300 gram

Senioren vanaf 18 jaar

vendel	180 x 180 cm.
zoom	5 cm.
stoklengte	270 cm.
stokdiameter	2,9 cm.
knopdiameter	8 cm.
buisdiameter	3 cm.
gewicht knop	± 3000 gram
gewicht vendel	± 300-400 gram
gewicht stok	± 500 gram

3.2 VENDELEN

Legitimatie

Om aan de vendelwedstrijden op het OLS-feest te kunnen deelnemen dienen de vendeliers in bezit te zijn van een geldig federatiebewijs.

Deelname wedstrijden:

- aan de wedstrijd **groepsvendelen** kan per vereniging maar door één groep worden deelgenomen;
- deelname aan de **individuele** wedstrijden is onbeperkt;
- de vendeliers dienen bij deelname aan de wedstrijden hun federatiebewijs aan de jury te tonen.

DE INDELING VAN DE VENDELIERS

1. INDIVIDUEEL VENDELEN

De vendeliers zijn ingedeeld in vijf klassen namelijk:

Jeugdklasse, waarin zijn ingedeeld alle vendeliers beneden **18** jaar

- bij wedstrijdvendelen mag uitsluitend klassiek gevendeld worden;
- de vendeltijd bedraagt vier minuten.

C-klasse, waarin worden of zijn ingedeeld de beginners en de nog niet gepromoveerden

- als minimumleeftijd geldt 18 jaar;
- bij wedstrijdvendelen mag in de **C-klasse** uitsluitend klassiek gevendeld worden;
- de vendeltijd bedraagt vijf minuten.

B-klasse, waarin de vendelier wordt ingedeeld na promotie uit de **C-klasse**

- de vendeltijd bedraagt zes minuten waarvan drie minuten klassiek en drie minuten acrobatiek gevendeld wordt.

A-klasse, waarin de vendelier wordt ingedeeld na promotie uit de **B-klasse**

- de vendeltijd bedraagt acht minuten, waarvan vier minuten klassiek en vier minuten acrobatiek vendelen.

Vaandelklasse, een vendelier uit de **B- of A-klasse**, kan bij het bereiken van de 35-jarige leeftijd op eigen verzoek ingedeeld worden in de **Vaandelklasse**;

- bij het bereiken van de 40-jarige leeftijd wordt hij automatisch ingedeeld in de **Vaandelklasse**;
- de vendeltijd bedraagt acht minuten;
- de vendelier is vrij, klassiek, acrobatiek of beide te vendelen.

2. GROEPSVENDELEN

- een vendelgroep dient tenminste uit vier vendeliers te bestaan;
- er wordt geen indeling gemaakt naar klasse/prestatie;
- groepen zijn geheel vrij een eigen programma te vendelen;
- de vendeltijd bedraagt 10 minuten;
- de vendeltijd voor jeugdgroepen bedraagt plusminus vijf minuten;
- het uit te voeren programma dient uitsluitend klassiek te zijn.

GROEPSVENDELEN JEUGD

- een jeugd vendelgroep dient tenminste uit vier vendeliers te bestaan, met de leeftijd van beneden de **18** jaar.
 - Indien de schutterij beschikt over drie vendeliers, mag de groep worden aangevuld met één vendelier die 18 jaar of ouder is;
- er wordt geen indeling gemaakt naar klasse/prestatie;
- groepen zijn geheel vrij een eigen programma te vendelen;
- de vendeltijd bedraagt 10 minuten;
- de vendeltijd voor jeugdgroepen bedraagt plusminus vijf minuten;
- het uit te voeren programma dient uitsluitend klassiek te zijn.

3. PROMOTIE/DEGRADATIE

Promotiekans is er maar eenmaal per jaar mogelijk, namelijk voor alle vendeliers op het OLS-feest;

- voor promotie van **C** naar **B** moet men een gemiddelde van **acht** behalen, dus minimum 40 van de 50 te behalen punten;
- voor promotie van **B** naar **A** moet men een gemiddelde van **acht** behalen, dus minimum 56 van de 70 te behalen punten;

- behalen punten;
- voor promotie gaat in, **nadat** het gehele seizoen is afgelopen en **voordat** het volgende seizoen begint; degradatie wordt niet toegepast.

4. BEOORDELING

Groepsvendelen:

Dit geschiedt in de volgende rubrieken:

- algemene indruk;
- stand;
- reinheid;
- ritme;
- systematiek;
- groepsverband;
- Maximaal te behalen punten per jurylid: 60.

Vaandelklasse:

Dit geschiedt in de volgende rubrieken:

- algemene indruk;
- stand;
- reinheid;
- ritme;
- systematiek;
- klassiek;
- acrobatiek;
- maximaal te behalen punten per jurylid: 70.

A-klasse:

- als vaandelklasse.

B-klasse:

- als vaandelklasse.

C-klasse:

Dit geschiedt onder de volgende rubrieken:

- algemene indruk;
- stand;
- reinheid;
- ritme;
- systematiek;
- maximaal te behalen punten per jurylid: 50.

Jeugdklasse

- als C-klasse.

3.3 VERKLARINGEN RUBRIEKEN

1. ALGEMENE INDRUK

Betreft:

- opkomst;
- aanmelden;
- groet;
- oprollen;
- afmelden;
- afmarcheren.

Beoordeling:

- de algemene indruk die men krijgt omtrent de vendelier, wat betreft het opkomst en afmarcheren, het aan- en afmelden bij de jury, het groeten met het vendel en het oprollen van het vendel;
- dit alles moet verzorgd worden uitgevoerd;
- slordigheid en onverschilligheid geven puntenverlies;
- de opkomst en afmarcheren dient volledig geüniformeerd te geschieden;
- voor aanmelding en vóór afmelding weer opzetten;
- bij individueel vendelen is het toegestaan zonder uniformjas aan te treden.

2. STAND

Lichaamshouding

Beoordeling:

De stand van de vendelier wordt hierbij gezien.

Dit houdt in:

- de goede stand van voeten;
- kleine spreidstand;
- rechte houding van het lichaam bij het klassieke vendelen;
- geen doorgezakte knieën;
- hoofd recht, dus recht vooruit ziende;
- de hand die niet aan de stok is (in ruststand) moet op de heup geplaatst zijn;
- rustig op de plaats blijven staan, dus niet wandelen;
- bij vrije en moeilijke oefeningen, ook bij acrobatiek, moet men de houding bepalen aan de hand van oefeningen;
- voor alles moet de gehele houding van de vendelier zeer rustig zijn;
- het is dus zaak dat het lichaam zo rustig mogelijk gehouden wordt;
- niet in een wringende of draaiende houding komen, dit vermoeit en maakt de uitvoering van het vendelen niet sierlijk.

3. REINHEID

Vrij van lichaam en grond

Beoordeling:

De reinheid van het vaandel.

Toegezien moet worden dat:

- het vendel de grond niet raakt, wind speelt hierbij een rol, door de eigen schuld van de vendelier, door onevenwichtige oefeningen, slordigheid of gebrek aan techniek;
- ook mag om deze reden het vaandeldoek het lichaam niet raken of strijken, of met de hand aangeraakt worden bij het opvangen;
- het grijpen van het doek bij een dubbelgeslagen vaandel t.g.v. een winddruk e.d. is niet toegestaan;
- het doek moet alleen tijdens het zwaaien uit zichzelf van de stok gaan en weer geheel uitzwaaien;
- het vendel moet onbesmeurd blijven;
- het losraken of opschuiven van het vaandeldoek van of aan de stok kan tot strafpunten leiden;
- elke vendelier dient met goed materiaal op de wedstrijd te komen;
- lussen of zomen moeten zeer goed voorzien zijn;
- het laten vallen van het vaandel tijdens de individuele wedstrijd sluit de vendelier geheel uit;
- zijn punten komen te vervallen;
- laat een vendelier in de groep zijn vendel vallen, dan zal de jury bij deze rubriek, **reinheid** een **nul** invullen, ook bij de rubrieken **ritme** en **groepsverband** geeft dit puntverlies.

4. RITME

Gelijkmatig vendelen

Beoordeling:

- met ritme wordt bedoeld het regelmatig en in een gelijkmatig tempo vendelen;
- gelet dient te worden op het rustig vendelen, dat zeer tot zijn recht komt als ook de houding van de vendelier rustig is;
- men begint dus rustig en sluit het vendelen ook rustig af;
- de oefeningen moeten niet nu eens vlug, dan weer langzaam gezwaaid worden;
- het vendel moet kalm en **gedragen gezwaaid** worden;
- het juiste ritme is een allereerste vereiste, waaraan een goede vendelier moet voldoen;
- dit punt is van zeer groot belang in alle klassen, zowel voor het klassieke als het acrobatische vendelen.

5. SYSTEMATIEK

Opbouwen en afwerken van de figuren, rechts en links gelijk

Beoordeling:

- het systeem van het vendelzwaaien ligt in de opbouw van de figurenreeks en de afwerking daarvan;
- logisch zal boven het hoofd worden begonnen, om geleidelijk af te dalen tot aan de enkels en het overstappen met de benen;
- zo zal ook elke figuur zowel rechts als links worden uitgevoerd en wel tweemaal;
- het mag dus niet voorkomen dat men de volgorde door elkaar haalt, b.v. van boven het hoofd direct naar de voeten, dit is onlogisch;
- ook moeten alle figuren in de reeks goed afgewerkt worden, met een wending langs of vóór het lichaam of door direct dezelfde figuur met de andere hand te maken, of over te gaan in een volgende figuur;
- storingen in het logische van het vendelen in een serie of reeks, geven aanleiding tot puntverlies;
- voor de gevorderde vendelier, **B- of A-klasse**, zal nog meer het accent worden gelegd op het juist rechts en links gelijk maken van de figuren, vooral in het acrobatische deel;
- ook elke acrobatische oefening, hoe eenvoudig of hoe moeilijk ook, moet rechts en links worden uitgevoerd en wel tweemaal, slechts eenmaal, of rechts, of links gemaakte figuren geven aanleiding tot puntverlies.

6. GEZAMENLIJK

Gelijk zwaaien

Beoordeling:

Het groepsverband:

- de bedoeling van het groepsvendelen is niet alleen dat een aantal vendeliers eenzelfde serie oefeningen maakt, maar ook, en zelfs vooral, dat ze bij die slagen precies gelijk blijft;
- dan pas wordt het één groep: sierlijk en mooi;
- zijn een of meer vendeliers een gedeelte van een slag, of meer, voor of achter, dan geeft dit telkens aanleiding het punt voor dit onderdeel tot puntverlies;
- laat een vendelier in de groep zijn vendel vallen, dan zal de jury bij de rubriek, **reinheid** een **nul** invullen, ook bij de rubrieken **ritme** en **groepsverband** geeft dit puntverlies.

7. KLASSIEK

Prestaties voor klassiek vendelen

Beoordeling:

Het klassiek vendelen is de grondslag van het vendelen.

- iedere vendelier moet het beheersen om uit de **C-klasse** te kunnen promoveren;
- maar ook in de hogere klassen mag het niet verwaarloosd worden, integendeel, het moet tot in de perfectie uitgevoerd worden.

Niet alleen om bovenstaande reden maar ook omdat in de **B-, A- en Vaandelklasse** de vendeltijd duidelijk in tweeën is gesplitst, is het alleszins billijk dat voor dit onderdeel een apart cijfer gegeven wordt.

8. ACROBATIEK

Prestaties voor acrobatiek vendelen

Beoordeling:

Het acrobatiek vendelen.

- Wil een vendelier een goed cijfer behalen voor dit onderdeel, dan moet hij hierbij voldoen aan:
- slagen naar voren brengen waar een grote lichamelijke behendigheid voor nodig is, maar hij moet dit ook goed en sierlijk doen;
- hoe moeilijker de slagen, hoe hoger het cijfer wordt dat kan worden behaald;
- het vaandel moet ongestoord blijven doordraaien;
- de acrobatiek moet niet ontaarden in verkrampde lichaamshoudingen of plofpartijen;
- alles moet soepel verlopen;
- de acrobatische figuren mogen ook zelfgemaakte figuren zijn, doch zij moeten iets specifiek mbt **acrobatiek** inhouden.

JURY

Juryleden voor de wedstrijden Vendelen OLS-feest worden aangewezen door de jurycommissie.

GESCHILLEN

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet of waarbij meerdere interpretaties van enig artikel gegeven kunnen worden, bij geschillen of anderszins, beslist het bestuur van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie, eventueel in overleg met de jury.

WERKING

Dit reglement treedt in werking met ingang van 6 maart 2004.

4. EXERCITIE

4.1 EXERCITIEPROGRAMMA NIEUWE EXERCITIE

Voor de uitvoering van de exercitieprogramma's A en B zijn voor wat betreft het **halthouden** en het **richten** van de afdeling twee mogelijkheden toegestaan:

- * 1^e Beide oefeningen worden conform het N.E. reglement 4^e druk 1956 uitgevoerd of;
- * 2^e Beide oefeningen worden volgens onderstaande regels uitgevoerd (Nieuwe Exercitie 2015).

Halthouden

Nadat de rechter voet op de grond is gekomen, wordt met de linker voet nog een halve pas gemaakt en wordt de rechter voet met een krachtige beweging naast de linker voet geplaatst, als in de houding. Daarna stellen de manschappen zich op, als in de houding.

Toelichting: De versnelde beweging conform N.E 4e druk 1956 vervalt bij deze uitvoering.

Richten van de afdeling

a. Co: „Naar rechts (links) = richten”

- (1) Eerste beweging — Uitgezonderd de rechter(linker) vleugelmannen wenden allen het hoofd en de ogen naar rechts (links). Uitgezonderd de rechter vleugelmannen heffen de manschappen in het voorste gelid snel de rechterarm zijwaarts horizontaal, met de rug van de tot vuist gebalde hand naar boven gekeerd en de duim in het verlengde van de arm. De rechter(linker) vleugelmannen van het tweede, derde en achterste gelid handelt overeenkomstig de rechter(linker) vleugelmannen en richt zich op en neemt afstand tot zijn voorman door de rechterarm voorwaarts te strekken en zich zodanig te verplaatsen tot hij met gebalde vuist zijn voorman raakt; terstond daarna brengt hij de arm in de houding terug.
- (2) Tweede beweging — De linkervoet wordt 20 cm opgeheven en krachtig naast de rechter geplaatst, waarna de manschappen in het voorste gelid, uitgezonderd de rechter(linker) vleugelmannen, zich (naar links, rechts, voor- of achteruit) verplaatsen door snel en krachtig te dribbelen tot zij in staat zijn met de knokkels van de tot vuist gemaakte hand de bovenarm van hun nevenman te raken en zij de linker (rechter) wang van de tweede man rechts (links) van hen nog juist kunnen zien.
De manschappen van het tweede, derde en achterste gelid richten zich, zodra zij naar rechts (links) gericht zijn, op hun voorman.
De schouders worden in front gehouden. Het naar rechts (links) gedraaide hoofd wordt rechtstandig gehouden.
De afdeling is juist gericht, wanneer de hielen van de manschappen in één lijn staan.

b. Co: „Hoofd = front”

De commandant geeft dit commando wanneer het peloton gericht staat.

c. Co: “Met verkorte tussenruimte naar rechts(links) =richten”.

De uitvoering is als onder “a”, met dien verstande dat de manschappen in het voorste gelid de tot vuist gebalde rechterhand (met de rug naar voren gekeerd) juist boven de heup plaatsen en daarbij de rechterelleboog in de lijn van het gelid brengen; daarna plaatsen zij zich in de juiste richting, tot zij in staat zijn de linker(rechter) arm van de nevenman raken. De overige manschappen handelen als onder (2) is omschreven. Op het Co: “Hoofd = front” wordt snel de houding aangenomen.

Serie A (per commando maximaal 100 punten):

- verzamelen in frontcolonne;
- melden bij de jury;
- langzame pas-mars;
- looppas **voorwaarts-mars** met geweer in **draagt-geweer**;
- markeert de pas met voorwaarts gaan;
- verandert de pas;
- rechtsomkeert in de mars;
- rechts of links uit de flank;
- hoofd der colonne rechts (links);
- openen;
- in draaghouding-geweer;
- presenteert-geweer;
- in den arm-geweer;
- rechtsomkeert met het geweer over de schouder;
- sluiten;
- passen achterwaarts en zijwaarts;
- met verkorte tussenruimte naar rechts of links richten;
- paradepas met hoofd-rechts (links);
- afmelden bij de jury;
- inrukken.

Commandant:

- houding en optreden maximaal 100 punten;
- commando's helder en duidelijk maximaal 100 punten;
- commando's juist maximaal 100 punten.

Serie B (per commando maximaal 100 punten):

- verzamelen in frontcolonne;
- melden bij de jury;
- langzame pas voorwaarts-mars;
- looppas, voorwaarts-mars met geweer in draagt-geweer;
- markeert de pas met halt houden;
- verandert de pas;
- rechtsomkeert tijdens de mars;
- rechts of links uit de flank-mars;
- hoofd der colonne rechts of links voorwaarts-mars;
- openen;
- in draaghouding-geweer;
- presenteert-geweer;
- in den arm-geweer;
- rechts en links om, met het geweer over de schouder;
- sluiten;
- verkorte passen voorwaarts en passen zijwaarts;
- naar links richten;
- paradepas voorwaarts - mars met hoofd-rechts (links);
- afmelden bij de jury;
- inrukken.

Commandant:

- houding en optreden maximaal **100** punten;
- commando's helder en duidelijk maximaal **100** punten;
- commando's juist maximaal **100** punten.

Onderstaande tekst voor de exercitie oefeningen moet gelezen worden i.p.v. artikel 56 uit het Exercitiereglement 2-1592 4e druk 1956.

Markeren van de pas

a. Commando: 'Markeert de pas = Mars'

Nadat de rechtersoet op de grond is gekomen, wordt met de linkersoet een verkorte pas gemaakt. Daarna worden, aanvangende met de rechtersoet, zonder voorwaarts te gaan, in de tijdmaat van de gewone pas, de voeten om de beurt opgeheven, de tenen naar beneden gericht en 20 centimeter van de grond. De knieën worden daarbij in voorwaartse richting omhoog gebracht, de armen tegen het lichaam gestrekt, de romp rechtop en stilgehouden.

b. Commando: 'Voorwaarts = Mars'

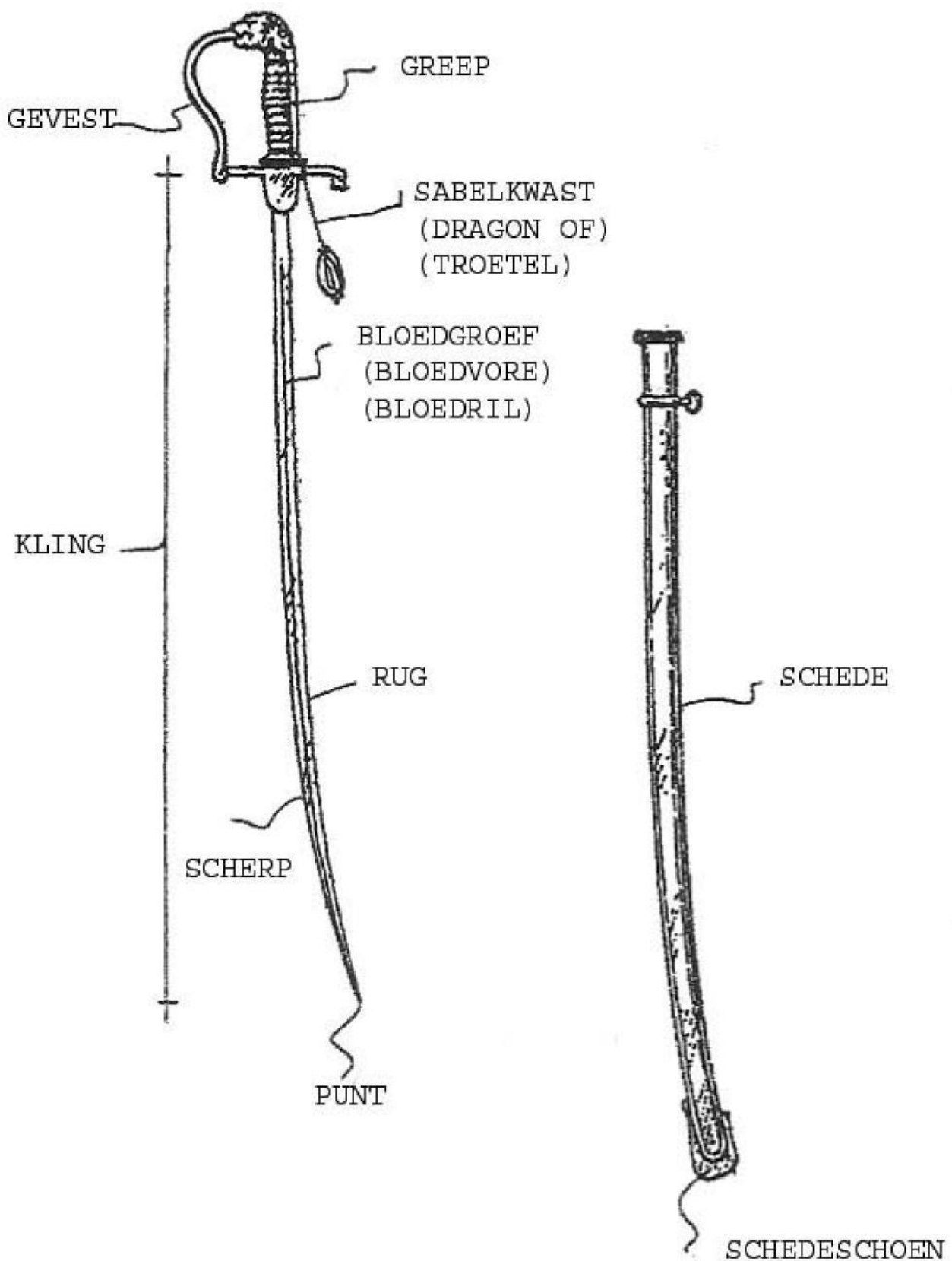
Op dit commando wordt, nadat de rechtersoet op de grond is gekomen, met het linkerbeen de aanmarcheerpas gemaakt en voorwaarts gegaan.

c. Commando: 'Groep = Halt'

Op dit commando wordt, nadat de rechtersoet op de grond is gekomen, de linkersoet met een krachtige beweging neergezet. Daarna wordt de rechtersoet met een krachtige beweging naast de linkersoet geplaatst, als in de houding.

5. AFBEELDINGEN EN VERRICHTINGEN

5.1 SABELONDERDELEN

5.2 VERRICHTINGEN MET DE SABEL

HOUDING MET OPGESTOKEN SABEL TIJDENS DE MARS

GROET MET DE SABEL 1° EN 3° BEWEGING

VOORAANZICHT

ZIJAAANZICHT

GROET MET DE SABEL 2° BEWEGING

5.3 DEFILÉ, STOKBEWEGINGEN TAMBOUR-MAÎTRE

ATTENTIE HOUDING

VOORAAZICHT

DEFILÉ (Defilé links of rechts)

ZIJAAZICHT

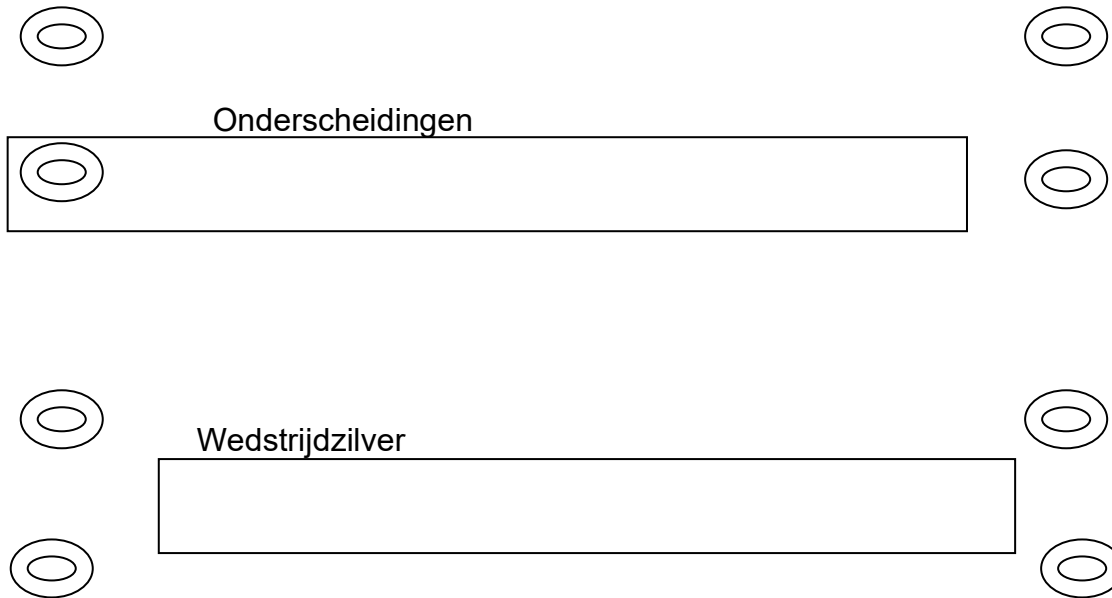

5.4 DRAGEN ONDERSCHIEDINGEN IN COMBINATIE MET WEDSTRIJDZILVER

Het dragen van onderscheidingen en wedstrijdzilver op een uniform met 2 rijen knopen

Het dragen van de onderscheidingen mag niet meer bedragen van 1 rij, de schutter maak zelf een keuze welke hij wil dragen.

Indien een schutter enkel wedstrijdzilver draagt, wordt dit gedragen ter hoogte van de plek van de onderscheidingen zoals aangegeven op onderstaande tekening.

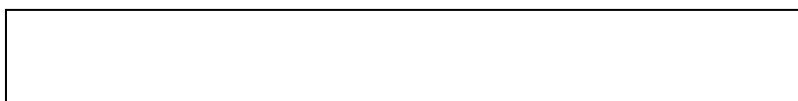
Het dragen van onderscheidingen en wedstrijdzilver op een uniform met 1 en 3 rijen knopen.
Indien een schutter enkel wedstrijdzilver draagt, wordt dit gedragen ter hoogte van de plek van de onderscheidingen
zoals aangegeven op onderstaande tekening.

Onderscheidingen

Wedstrijdzilver

5.5 BIJLAGE BIJ MODELSTE GENERAAL

Beoordeling van de generaal kan in 3 onderdelen worden opgedeeld:

1. Vragen omtrent theoretische kennis;
 - Uniform, uitmonstering en toebehoren;
 - Functie;
 - Exerцитiereglement.
2. Praktische handelingen;
 - Bewegingen;
 - Handelingen met de sabel (trekken sabel, uitbrengen sabelgroet en terug in de beginpositie, uitvoeren 'op de plaats rust')
3. Beoordeling uniform

Volgens de normen van de OLS-federatie (Paragraaf 2.11)

Ad. 1.1 Vragen omtrent theoretische kennis – Uniform, uitmonstering

- a. wat is de betekenis van de oranje sjerp bij officieren?

A: In eerste instantie was het een vorm van herkenningsteken (bij welk leger hoor je). Sinds het begin van de 80-jarige oorlog in 1568 droegen officieren een oranje sjerp, over de schouder of om het middel geknoopt.

Later gaf het de verbondenheid aan van het Nederlandse koningshuis (Oranje).

Officieren werden aangesteld door legerleiding (de Stadhouders).

Deze lotsverbondenheid met het huis van de Oranjes werd naast de eed door middel van een sjerp uitgedrukt.

- b. Geef een ander woord voor schouderbedekking.

A: Epaulet (= épaule is Frans voor schouder).

- c. Waar is het woord sabel van afgeleid?

A: tot op heden niet eenduidig te herplaatsen. Italiaans: sciabola, Spaans: sable

Frans: sabre

Ad 1.2 Vragen omtrent theoretische kennis - Functie

a. Wat betekent het woord 'generaal'?

A: Algemeen officier

b. Noem de generaalsrangen.

A: Nieuwe Exercitie: Generaal-Majoor, luitenant-generaal, en generaal, sinds 1952 brigadegeneraal

c. Wat is een generaal met maarschalksstaven op zijn uniform?

A: Een rang, boven de rang van generaal, die alleen in oorlogstijd werd toegekend. Deze rang werd bij Koninklijk Besluit in 1914 afgeschaft. Laatste veldmaarschalk was Frederik I van 1840-1881 (zoon van Koning Willem I). Tot **1956** had de generaalsrang bij de landmacht naast vier zilveren sterren nog maarschalksstaven als onderscheidingsteken. Het vlaggenprotocol van de marine kent nog de admiraal, die gelijk is aan de maarschalk (of aan de vlootadmiraal in andere landen). Die rang is evenwel bij Koninklijk Besluit in 1956 afgeschaft. (Bron: Wikipedia).

d. Wie wordt aangesproken met 'Generaal'?

Door militairen worden alle generaalsvarianten aangesproken met 'generaal'. De luitenant-generaal en de generaal hebben recht op de civiele aanspreektitel 'excellentie'. De generaal-majoor en de brigade-generaal zijn in civiele termen 'hoogedelgestreng'.

e. Wat betekent Generaal b.d.?

Generaal buiten dienst (generaal die niet meer in actieve dienst is en veelal met pensioen is).

f. Hoe kunnen we de officieren onderverdelen?

- opperofficieren
- hoofdofficieren
- subalterne officieren

g. Welke officieren zijn opperofficieren?

A: Nieuwe Exercitie: Generaals: brigade-generaal, generaal-majoor, luitenant-generaal, en generaal.

h. Welke officieren zijn hoofdofficieren?

A: Majoor, luitenant-kolonel en kolonel

i. Welke officieren zijn sub-alterne officieren?

A: 2^e luitenant, 1^e luitenant en kapitein

j. Wie bekleedt een rang, wie bekleedt een graad?

A: Officieren bekleden een rang en onderofficieren en korporaals een graad.

k. Welke rang heeft een overste?

A: Luitenant-kolonel.

l. Wat betekent het woord adjudant?

A: Een persoonlijke helper van een hooggeplaatst persoon, hoeft niet persé de rang van officier te bekleden.

m. Wat is het verschil tussen een vaandrig en een adjudant?

A: Een vaandrig is een nog niet beëdigd officier en heeft de Militaire Academie gevolgd, hij kan doorgroeien naar een hogere rang. De term komt af van het vroegere gebruik dat de jongste officier het vaandel mocht dragen.

Een adjudant is de hoogste onderofficiersrang en kan niet meer in rang doorgroeien (heeft niet de Militaire academie gevolgd). Nederlandse adjudanten dragen gouden nestels en dragen als rangonderscheidingsteken een gouden stip op het uniform.

Ad 1.3 Vragen omtrent theoretische kennis – exercitiereglement (Nieuwe Exercitie)

- a. **Welke exercitie volgens welk reglement beoefent uw vereniging?**
A: Volgens reglement 1956 (VS 2- 1956 4^e druk).
- b. **Hoeveel soorten commando's onderscheidt het exercitiereglement en welke?**
A: Artikel 30: twee soorten, waarschuwingscommando's en uitvoeringscommando's. (voorbeeld: hoofd – links).
- c. **Noem commando's die niet worden vooraf gegaan door een waarschuwingscommando?**
A: verzamelen, herstellen, knielen, liggen en opstaan
- d. **Wat mag niet tussen een waarschuwingscommando en een uitvoeringscommando?**
A: artikel 8: geen verklaringen en/of opmerkingen maken door de commandant.
- e. **Hoe moet een commando worden uitgesproken?**
A: artikel 7: op luide, bevelende en levendige toon.
- f. **Hoe zijn de marsen onderverdeeld binnen de nieuwe exercitie?**
A: artikel 34: Frontmarsen en flankmars. Schuinse marsen zijn met de 4e druk komen te vervallen.
- g. **Wat is tussenruimte en wat is de afstand tussen de manschappen?**
A: Artikel 38a: Tussenruimte is de ruimte tussen 2 personen die naast elkaar staan (één armlengte).
A: Artikel 38c: Afstand is de ruimte tussen 2 personen die achter elkaar staan (afstand 1 meter).
- h. **Welke zijn de passen, hun lengte en hun snelheid?**
A: artikel 48: Gewone pas: 83 cm per pas en 120 passen in de minuut.
Paradepas: 75 cm en 120 passen per minuut.
Langzame pas: 83 cm en 65 passen per minuut.
Looppas: 100 cm per pas en 180 passen in de minuut.
Verkorte pas: 55 en 79 passen per minuut.
Achterwaartse pas: 55 cm en 70 passen in de minuut (altijd links beginnen).
Zijwaartse pas: 30 cm en 70 passen per minuut.
- i. **Mogen uitvoeringscommando's op de linker en rechtervoet gegeven worden?**
A: artikel 27: alles op de linkervoet met uitzondering van commando: links uit de flank.
- j. **Uit hoeveel passen bestaat de achterwaartse pas?**
A: Artikel 54: Ten hoogste vier (een verplaatsing betreft over een zeer kleine ruimte).
- k. **Tijdens de mars kan het commando 'rust' gegeven worden. Wat betekent dit?**

A: Artikel 23: eenieder blijft in de pas, blijft gedekt achter zijn voorman en houdt de afstanden. Slechts na toestemming van de commandant mag men spreken, zingen, roken, uit de pas marcheren, uit de veldfles drinken, voedsel gebruiken en het gelid verlaten.

I. Noem de onderdelen van een sabel en van de schede?

A: sabel: greep, gevest, kling, scherp, rug, sabelpunt, bloedril.

**Schede: een of meerdere bevestigingsringen en de schedeschoen.
(zie tekening normenboek).**

m. Hoe salueren officieren bij het presenteren van de geweren?

A: Aanhangsel II artikel 2 en 3: Wanneer de geweren als eerbewijs worden gepresenteerd, voeren de officieren voor zover zij de sabel getrokken hebben, de eerste en tweede beweging van het salueren uit en blijven gedurende het presenteren van de geweren in die houding staan.

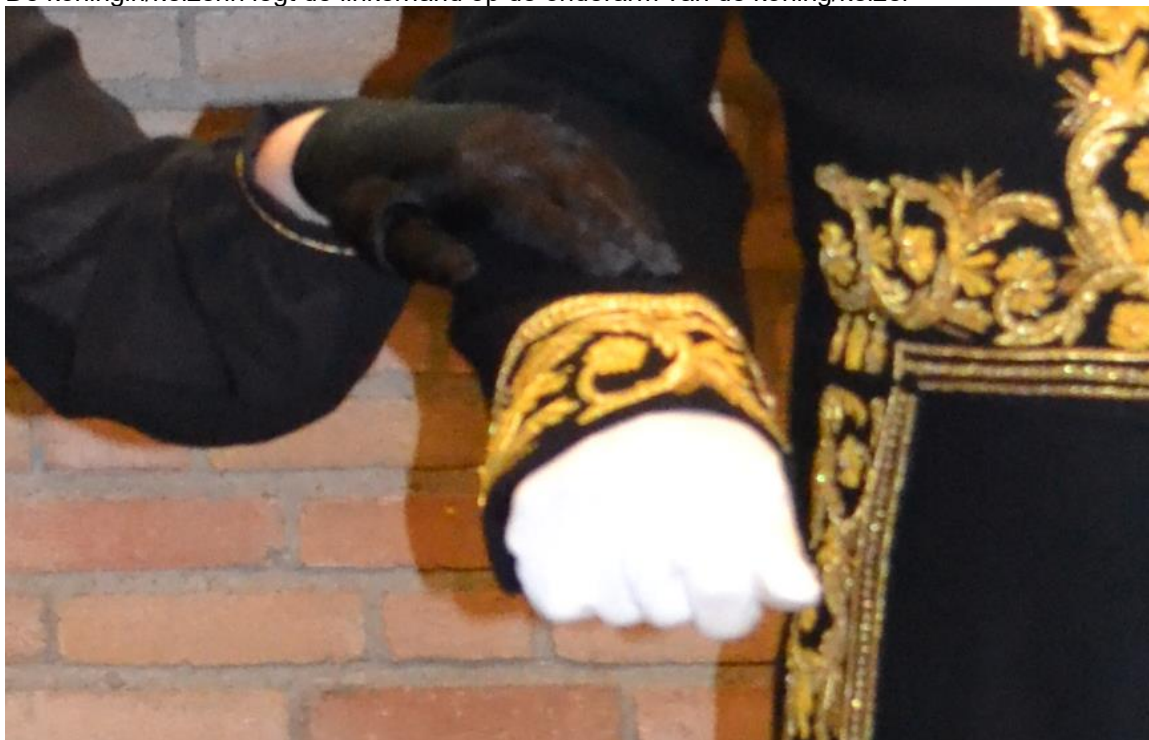
A: Aanhangsel II artikel 1: Officieren die de sabel niet getrokken hebben, verrichten dan de gewone militaire groet. Linkerhand omvat de schede zodat deze rechtstandig blijft.

5.6 VOORBEELD FOTO's
Bloemen – mooiste koningin, mooiste keizerin
Levend boeket, gedragen in de rechterhand

Mooiste koningspaar, mooiste keizerspaar

De koningin/keizerin legt de linkerhand op de onderarm van de koning/keizer

Handschoenen – ‘goed passend en schoon’

Soetelaarster

Marketentser

Sappeur

Generaal- Draaghouding sabel opgestoken

Fourragère

6. SAMENVATTING

Tekstuele aanpassingen op grond van besluiten van de normencommissie

* 0.1: Praktische aanwijzingen:

Er is geen deelnemende vereniging, die een vaandel heeft uitgereikt gekregen door of namens ZM de Koning der Belgen. Het nijgen van het vaandel aan deze autoriteit is derhalve niet nader uitgewerkt bij het onderdeel 'beste vaandeldrager'.

Deelname aan een wedstrijd op het terrein is uitsluitend mogelijk na deelname aan de optocht;

* 2.1/2.5: Indien een koning of keizer een jacquet draagt, dan wordt het gilet dichtgeknoopt gedragen, op de onderste knoop na.

* 2.9: Hofdames zijn niet verplicht bloemen te dragen. Indien gedragen dan is alleen een levend bloemenboeket toegestaan; het boeket wordt dan in de rechterhand vastgehouden.